

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900. Första Kammaren. N:o 35.

Onsdagen den 2 maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 24 och 25 nästlidne april bordlagda utlåtande n:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående jagtpass.

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.*

Herr Björnin: En hvar, som är intresserad af en rationel jagtvård, kan icke annat än gilla de grunder, på hvilka Kongl. Maj:ts föreliggande förslag är bygd. Äfven lagutskottet ogillar väl icke heller det kongl. förslaget, men i fråga om dess tillämpning i praktiken hafva åtskilliga betänkligheter uppstått. I afsigt att för ett kommande år undanrödja dessa betänkligheter samt derigenom förbereda frågans lösning har jag under ärendets behandling inom utskottet sökt utfinna nya vägar, som resulterat uti den af mig afgifna vid betänkandet fogade reservation, i hvilken, enligt hvad jag anser mig böra påpeka, herrar Bremberg och Johansson instämt. Den erhöi i Andra Kammaren af 204 röstande 76 röster. Då densamma så länge legat på kammarens bord, att jag tager för gifvet, att kammarens ledamöter tagit full kännedom om densamma, torde vara onödigt att nu upptaga kammarens tid med en redogörelse i detalj, utan får jag i stället i korthet, herr talman, anhålla om bifall till densamma, öfvertygad som jag är, att Första Kammaren genom ett bifall skulle högst väsentligt gagna deras sträfvan, hvilka söka att på detta område, hvarest flestades i vårt land en fullständig anarki är rådande, åstadkomma en bättre ordning.

Herr Hedenstierna: Jag anser, att något bör göras för jagtvården, och i sådant afseende synes mig införandet af s. k. jagtpass vara ganska lämpligt.

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpress.
(Forts.)*

Mot Kongl. Maj:ts lagförslag har jag ej några väsentliga anmärkningar att göra och i allt fall icke af den beskaffenhet, att jag kunnat förena mig med de öfriga reservanterna om deras skrivelseförslag. Då lagutskottets flesta medlemmar afstyrkt 1:sta § 1 mom. och sålunda icke ingått i någon som helst granskning af de öfriga bestämmelserna, så saknar jag nu anledning att uttala mig om lagförslaget i dess helhet.

Min afsigt hade varit att i dag yrka återremiss till utskottet, men då Andra Kammaren redan förkastat förslaget, skulle en återremiss vara utan ändamål. Jag har därför nu icke något yrkande att göra, utan vill endast uttala min förhoppning, att lagförslaget till en annan riksdag måtte återkomma och då vinna mera sympatier, än som denna gång kommit detsamma till del.

Grefve Douglas: Den af regeringen föreslagna afgiften för rättigheten att utföra jagt är en nyhet för vårt land, och under sådana förhållanden är det ju ganska naturligt att denna nyhet emottages med en viss betänksamhet.

Jag kan dock ej komma till samma negativa resultat som utskottet. Jag tror fast hellre, att om man ser denna sak från mera allmän och särskildt från nationalekonomisk synpunkt, så kommer man snart till resultatet, att äfven här den gamla satsen gäller, att den, som vill målet, måste äfven vilja medlen.

Hvad är då målet? För besvarandet af denna fråga äro vi icke hänvisade till vårt eget subjektiva omdöme allenast, utan vi kunna härvid åberopa bestämda fakta från vårt eget land samt hafva en mångårig erfarenhet från utlandet att trygga oss till. De fakta, jag syftar på, äro, att Sverige, som ännu under förra århundradet varit ett villebrädsrikt land, nu mera måste kallas ett vildtfattigt land. Vidare att från alla delar af vårt land sammanstående underrättelser ingå derom, att den förr rika tillgången på vildt fortfarande minskas år efter år.

Erfarenheten från utlandet återigen säger oss, att öfverallt, hvar-est man icke velat inskränka den enskildes dispositionsrätt öfver sin mark i afseende å jagt och der man uteslutande hållit sig till de s. k. fridlysningstiderna, der har villebrådet aftagit och flerstädes alldeles försvunnit. I de stater deremot, der man ålagt den enskilde vissa inskränkningar, som ju för öfrigt med den stigande kulturen förekomma äfven i andra afseenden, der har vildtstammen förökats sig och blifvit en ganska afsevärd del af landets resurser och dess inkomstkällor. Det mål, hvartill vi då borde sträfva, är, att Sverige i detta afseende så småningom kan inrangeras bland de länder, der det vilda fortfarande kan existera och vinna tillväxt, och för att nå detta mål torde väl vara nödvändigt, att äfven vi se till, om och i hvad mån den enskildes jagträtt lämpligen kan inskränkas. Det är af vikt för bedömande af frågan i dess helhet, att vi nu, då denna sak första gången

förekommer i Riksdagen, egna densamma en grundlig diskussion och omsorgsfull pröfning, på det att kunskapen om vilkoren för en ordnad jagtvård måtte blifva mera spridd och dermed antagandet af de i den nu föreliggande kongl. propositionen angifna grunder förberedes.

I afseende å jagtvården hafva uti de europeiska staterna två särskilda uppfattningar gjort sig gällande; den ena är helt enkelt den, att hvar och en har jagträtt på sin mark, den andra, att hvar och en visserligen har rättighet till den inkomst, som jagten på hans mark till äfventyrs må kunna lemna, men icke ovilkorligt har rätt att utöfva jagt på sin egendom, emedan till jagtens utöfvande med nödvändighet fordras ett visst område. För att anföra ett exempel: om en person eger en jordareal så stor som detta rum, så kan han icke afskjuta sin bössa utan att haglen slå in på angränsande mark, han kan icke koppla af ett par hundar utan att de i nästa ögonblick äro inne på grannens egor, han kan sålunda icke utöfva sin jagträtt utan att göra intrång på sina grannar. Ej heller kan det vilda på ett så litet område hafva sin föda och sitt tillhåll. Derför har lagstiftningen stadgat en viss areal såsom minimum för jagträttens utöfvande, olika i olika stater, i allmänhet vexlande emellan cirka 200 till 500 tunnland. De områden, hvilka äro mindre, sammanslås enligt denna lagstiftning inom en socken till lämpliga jagtområden och dessa jagtområden utarrenderas på arrendeauktion på 6 å 9 år, och arrendesumman utdelas till hvarje jordinnehafvare i mån af hans egande jordareal. Dessutom är jagt-arrendatorn ansvarig för den skada, som vildtet utöfvar. På detta sätt får hvar och en sin andel i jagtinkomsten, och denna del blifver i de flesta fall större, än om han sjelf skulle utöfvat jagten. Nu säger oss, som sagdt, erfarenheten, att öfver allt, der man håller sig till den sistnämnda uppfattningen, der har det vilda bibehållits och förkofrat sig samt derigenom kommit att utgöra en icke ringa inkomst för befolkningen. I de länder deremot, der man liksom vi i Sverige bibehållit den gamla uppfattningen, der har villebrådet försvunnit, hvarpå såsom exempel kunna anföras Schweiz, Italien, större delen af Frankrike, en del af Balkan-staterna, Grekland jemte flere andra länder. Alla dessa stater måste nu till många millioner värde importera sitt behof af vildt, och det lider icke ringaste tvifvel, att icke äfven vi i Sverige en dag komma derhän, derest icke på lagstiftningens väg några åtgärder vidtagas så, att vi kunna bibehålla vårt villebråd. Någon lagstiftning i den af mig här beskrifna riktningen är det ju icke i dag fråga om — men jag har ansett mig i sakens intresse böra lemna dessa uppgifter.

I afseende å den föreliggande propositionen tror jag, att herr Björlnins reservation skulle vara att föredraga, emedan den intresserar kommunerna direkte för denna angelägenhet, och det är af yttersta vikt, att kommunerna sjelfva genom att betrakta saken från ekonomisk synpunkt egna sitt intresse derät och derigenom bidra till befräm-

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

jande af det goda ändamålet att tillvarataga de rikedomar, hvilka eljest gå förlorade för vårt land.

Andra Kammaren har visserligen redan afslagit såväl det kongl. förslaget som herr Björlins reservation. Det synes mig, som om man der skulle hafva allt för mycket fäst sig vid den från gammalt existerande rättigheten att utan inskränkning idka jagt på eget område. Man har ej lagt märke till den enkla sanningen, att denna rättighet är af föga värde i samma ögonblick det ej vidare finnes någonting att jaga, och till det resultatet komma vi en gång, såvida ej någonting i saken åtgöres.

Det är sålunda enligt min mening högeligen önskvärdt, om regeringen komme tillbaka ett annat år med ett liknande förslag, då helst baserad på de hufvudsakliga bestämmelserna i herr Björlins reservation.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra tillåter jag mig att yrka bifall till herr Björlins reservation.

Friherre Gripenstedt: Af föregående talare är redan framhållet, att något bör göras för att skydda det vilda i vårt land.

Jag har då ej mycket att tillägga, men vill dock såsom min mening uttala, att försummelse härutinnan ovilkorligen skall leda derhän, att villebrådet här så småningom kommer att försvinna. Fridlysnings-tiderna i jagstadsdan äro nemligen icke till fyllest, och att, såsom lagutskottet, tro, att de föreslagna nya bestämmelserna i jagtlagen skola uträtta underverk, är för mycket sangviniskt, enär de förbättringar, som der ifrågasättas, äro minimala. Jagtpasset vore en institution, som skulle införas i syfte att möjligen reducera antalet jägare eller åtminstone tjena till en kontroll öfver de maroderande jägarne i allmänhet. Den form derför, som nu är föreslagen, har icke tillvunnit sig lagutskottets bifall och äfven förut underkastats en del anmärkningar. Jag vill icke bestrida, att icke anmärkningar kunna göras mot det föreliggande förslaget till jagtpass. Visserligen icke; men denna form har af jagtkomitén valts såsom ett försök att gå till mötes önskingar och bemöta invändningar, som framkommit från mer än ett håll. Derigenom har väl förslaget, såsom alltid i dylika fall, måst blifva ett kompromissarbete och i följd deraf icke så fullt tillfredsställande, som önskligt varit.

Emellertid tror jag, att det vore ett framsteg, om något i samma väg åtgjordes. För min del har jag då ingenting emot att gå öfver på den reservation, som herr Björilin har framlagt. Jag tror, att den är fullt så god, måhända bättre än den form, som föreligger i det kongl. förslaget. Denna reservation är visserligen nu af Andra Kammaren afslagen, men den lyckades dock att der samla omkring sig en ganska stor minoritet. Om Första Kammaren nu antager denna reservation, kan man alltså våga hoppas, att frågan fallit *framåt* och med framgång kan tagas upp en annau gång.

Jag ber alltså att få ansluta mig till dem, som yrka bifall till herr Björllins reservation, och jag gör det så mycket hellre, som Örebro läns landsting, då det för några år sedan yttrade sig angående ifrågasatt jagtskatt, afgaf sitt svar i ungefärligen samma riktning.

Jag anhåller alltså att få yrka bifall till herr Björllins reservation.

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

Herr Bremberg: Utskottet anser, att jagtpassinstitutionens införande är af beaktansvärdt syfte, samt erkänner, att det vore af stor nationalekonomisk vinst och betydelse, om kraftiga åtgärder vidtagas emot personer, som utan hänsyn vilja förstöra jagten, men säger på samma gång, att fördelarna af dylika anordningar komma att öfvervägas af olägenheterna. Fördelarna inser jag, men icke olägenheterna, och, som det synes mig, icke utskottet heller. Nog skulle det vara en stor fördel, om, genom jagtpassets införande, en stor del löst folk, som icke ega jagtmark, hvilka nu ströfva omkring och jaga olofligt, upphöra dermed, hvilket de skulle göra, alldenstund de icke hafva råd att utlösa jagtpass — och hafva de icke jagtpass, riskera de att anmälas för allmänna åklagaren. De skulle stanna hemma och arbeta i stället för att drifva omkring med en bössa, trampa ned säden på åkrarne, sönderbryta gårdesgårdar, görande allt möjligt ohägn. De olägenheter, den jordbrukande befolkningen har af dylika kringströfvande vagabonder, är icke ringa. Från den tid jag vistades i Skåne erinrar jag mig, att det förekom ofta, att dylikt tvifvel underkastadt folk sköto de foglar, som sökte skydd invid och på de betande kreaturen, och bleserade dessa. Särskildt ofta hände detta vid jagt efter starar.

En talare i Andra Kammaren framhöll som skäl emot jagtpasset, att det skulle hindra ungdomen på deras ströftåg efter kråkor. Vore det endast sådana fåglar de jagade, vore det ej så farligt. Så är dock ej förhållandet, ty de skjuta småfoglar.

Ingenting är väl härligare än att en vacker vårmorgon gå ut i en skog eller dunge och höra en vacker fogelsång, men tyvärr är sådant svårt att nu åstadkomma, ty okynniga pojkar skjuta bort dessa vackra sångfoglar, så att på många ställen är skogen dyster och öde. Stipulerades jagtpasset eller märke, skulle nog en stor del af dessa oskyldiga, vackra och välljudande varelser få lefva och fröjda människans.

Utskottet tror, att en höjning af straffet för oloflig jagt skulle vara verksammare än jagtpassets införande. Jag är öfvertygad om motsatsen. Att få en tjufskytt fast är ingen lätt sak. Dertill behöves minst ett vittne, ty eljest kan ej edgång åläggas. Träffar jag en sådan på min mark, kan jag ej, såsom varande jäfvig, vittna. Innan jag kan skaffa vittnen, är han sin kos. Har han deremot ej jagtmärke, blir han fast, på hvilkens mark han än kommer, och markens egare får vittna, ty åklagaren tar saken om hand. Då det är i kommunens intresse att få jagtmärkesafgifter samt sin jagt vårdad så att

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

de för den erhålla höga arrenden, är klart, att de anmäla hvar och en jägare, som är utan jagtmärke.

Sverige är ett rikt land, ty det har stora resurser, men på samma gång fattigt därför, att det ej vet att taga vara på dem. Detta kan äfven tillämpas på jagten. De länder, som vetat att göra detta, hafva haft godt om vildt och goda inkomster, såsom Tyskland och Österrike, der jagtpasset är infördt. I Italien, Frankrike och Schweiz finnes ingen jagt. Der är ej jagtpasset infördt. I de förstnämnda länderna hafva kommunerna deremot så stora inkomster af jagten, att i de flesta fall utskylderna betalas dermed. Hvar man går, vimlar det af vildt.

Då jagtmärkets införande vore af stor nationalekonomisk fördel för vårt land, får jag yrka bifall till reservationen med den skilnad, att jag anser, att dess införande i Norr- och Vesterbotten för närvarande ej vore lämpligt.

Friherre Trolle: För den, som något litet känner till det bedröfliga tillstånd, som mångenstädes i vårt land eger rum på jagtlivets område, och för den, som med för hvarje år stigande oro ser, huruledes stammen utaf vårt matnyttiga vilda allt mer och mer minskas, för honom framställer sig med bjudande nödvändighet den frågan: hvad skall man åtgöra för att råda bot för detta onda, och hvad skall göras för att få ett slut på detta förödande utrotningskrig, hvilket med så stor framgång bedrifves utaf krypskyttar och andra illojala jägare mot detta matnyttiga vilda?

En föregående ärad talare på östgötabänken har redan sagt, att vi lyckligtvis icke här behöfva fördjupa oss i spekulationer hvar vi skola finna de verksammaste medlen till ett effektivt jagtskydd. Utlandets, de stora kulturländernas erfarenhet står oss till buds, och denna erfarenhet säger oss, att jagtpassinstitutionens införande är ett af de i detta afseende mest verksamma medlen. Vill man nu målet, önskar man ett effektivt jagtskydd samt dymedelst jemväl skydd åt denna ur nationalekonomisk synpunkt betraktadt ingalunda ovigtiga sak, må man då också tillgripa det verksammaste medlet för vinnande af detta syftemål.

Den kongress af nordiska jägare, som för ett eller annat år sedan sammanträdde här i Stockholm, uttalade redan den på det kraftigaste önskvärdheten och vigten utaf denna jagtpassinstitutions införande, och den komité, hvilken af Kongl. Maj:t varit tillsatt för att taga frågan om hand, äfven den har afgifvit ett förslag till lag i denna riktning, och slutligen har nu Kongl. Maj:t sjelf uti sin här föreliggande proposition gjort detsamma.

Lagutskottet har visserligen ansett sig böra afstyrka den nådiga propositionen, men har dock i en ganska välvillig motivering, om icke erkänt, så åtminstone icke bestridt nyttan och nödvändigheten af den ifrågavarande institutionens införande. Andra Kammaren har för sin

del biträdt lagutskottets afstyrkande hemställen, likväl mot en ganska afsevärd minoritet, som röstat för herr Björllins reservation.

Vi kunna väl sålunda säga, att jagtpassinstitutionens införande i Sverige dock är i princip ganska allmänt erkänd.

Den kongl. propositionen är, som sagdt, redan afslagen af Andra Kammaren. Den innehåller ock ovedersägligen ganska många bristfälligheter, och särskildt är det kongl. förslaget, enligt mitt förmenande, icke fullt lyckligt i afseende å inskränkning i skyldigheten att lösa jagtpass. Men, som nämndt är, saken är ju delvis redan afgjord och något egentligt står nu ej här att vinna. Likväl föreställer jag mig, att alla jagtvänner och alla vänner af ett effektivt jagtskydd skulla nu kunna gifva ett rätt kraftigt uttryck åt sin opinion i denna fråga genom att ansluta sig till herr Björllins reservation, till hvilken jag, herr grefve och talman, vördsamt anhåller att få yrka bifall.

Herr Hasselrot: Jag tillåter mig att fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att det nu föreliggande lagförslaget icke afser att bestämma straff för eller minska antalet förbrytelser i afseende å olofflig jagt på enskild mark. Derom handlar strafflagen äfvensom det lagförslag om rätt till jagt, hvilket föreligger i nästa betänkande. Ej heller afser denna lag att försvåra eller lägga högre straff på olofflig jagt under icke tillåten tid, derom handlar jagtstadgan; utan detta lagförslag afser att skydda och öka villebrådsstammen genom att söka reducera antalet af de jägare, hvilka enligt nu gällande bestämmelser hafva laglig rätt att jaga. Det för detta ändamål föreslagna medlet skulle nu vara, att dessa, som hafva laglig rätt att jaga, skulle lösa ett jagtpass, d. v. s. erlægga en skatt, hvilken då skulle sättas så hög, att man derigenom kunde förvänta sig en minskning i antalet af de jägare, hvilka enligt nu gällande bestämmelser äro berättigade att jaga.

Man har, såvidt jag förstår, alldeles missförstått betydelsen af detta, då man talar om att genom införande af jagtpass eller jagtmärke man skulle lägga hinder i vägen för tjufskyttar och marodörer, som stryka ikring. För dylikt ändamål erfordras hvarken jagtpass eller jagtmärke, ty de hotas redan nu enligt gällande lagstiftning af hårda straff, och det är visst, att tjufskytten drifver sitt yrke lika mycket, vare sig jagtpass existerar eller icke, han skjuter i hemlighet och döljer sedan hvad han fält.

Jag skulle dock ej nu motsätta mig en skrifvelse om ett sådant jagtpass eller en jagtskatt, om jag trodde, att villebrådsstammen derigenom i nämnvärd mån kunde skyddas eller det afsedda målet vinnas. Men jag ställer mig gent emot gagnet af en dylik institution högeligen tveksam. Jag vill ej bestrida hvad man nu uppgifvit eller att villebrådsstammen i vårt land minskats, ehuru jag tror, att dermed icke är så illa bestämdt, som en del af de här uppträdande talarne sökt utmåla saken. Efter mitt förmenande finnes emellertid blott ett enda fullt effektivt medel att vinna en god jagtvård, och det är att söka

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

ordna jagten inom större komplexer. Den mycket ärade talaren på östgötabänken omnämnde, att så går man till väga i flera af de stora kulturländer han åberopade, hvarest jagträtt ej får utöfvas på mindre areal än omkring 300 å 400 tunnland. Detta borde äfven vara vårt mål. Här skulle hvarken behöfvas jagtpass eller jagtskatt, om jagträttsinnehafvare hade ett så stort område, att det skulle vara för honom lönande att hafva en rationel jagtvård, och har han ett sådant jagtområde, så sköter han också om sin jagt, på samma gång denna blir för honom mera vinstgifvande.

Nu säger man, att om det också ej finnes någon förhoppning att för närvarande få igenom ett sådant förslag som det föreliggande, så borde man dock för detsamma afgifva en kraftig opinionsyttring; men jag vill då fästa uppmärksamheten derpå, att en lagstiftning i sådant syfte, säga hvad man vill, dock står i strid mot den allt hittills i vårt land gällande uppfattning, att den, som eger jorden, också bör få använda allt, som dertill hör eller deraf flyter, och sålunda äfven sjelf få idka jagt eller upplåta jagträtt på sitt område. Jag tror därför, att man väl må betänka sig, innan man gifver sitt bifall åt en reservation af sådan beskaffenhet som herr Björklins. Det må vara, att man derigenom endast gör en opinionsyttring till förmån för jagtvården, men man måste dock något taga hänsyn till hvad förslaget innehåller. Hvad innehåller det då? Jo, först heter det: »En hvar, som utöfvar jagt med skjutgevär, skall vara försedd med särskildt jagtmärke», och deremot torde ingenting egentligen vara att invända, ty en sådan bestämmelse skulle naturligtvis åstadkomma lättare kontroll och reda. Vidare säges: »Afgiften för dylikt märke, som gäller för hela riket, bestämmes af kommunen; dock må densamma ej sättas under 5 eller öfver 15 kronor. Afgiften tillfaller kommunen», d. v. s. hvilken kommun inom riket som helst skulle få rättighet att utfärda jagtmärke, som skulle gälla för hela riket, och afgiften för dylikt märke skulle variera emellan 5 och 15 kronor. Tro herrarne, att denna afgift någonsin skulle blifva högre än 5 kronor? Hvarje kommun skulle naturligtvis vara angelägen att få utfärda så många jagtpass som möjligt, och ingen löste väl dylikt pass uti en kommun, som bestämt afgiften till 10 kronor, då han i en annan kommun kunde få ett pass för 5 kronor.

Jagtmärke komme således att kosta högst 5 kronor. Tro herrarne verkligen, att ett jagtmärke, löst för 5 kronor och gällande för hela riket, skulle i en nämnvärd mån inskränka antalet obehöriga jagtutöfvare? För visso icke.

Sedan står det: »För rättighet att utlösa jagtmärke erfordras, att sökanden företer bevis derom, att han innehar jagträtt å något område». Detta innebär ju, att man är berättigad att erhålla jagtpass, blott man arrenderat ett jordområde, om än aldrig så litet. Och slutligen säges det: »Jordegare vare befriad från afgift för jagtmärke för jagt å eget område». Ja, detta låter ju också rätt bra. Det förefal-

ler, som om man lemnade honom den rätt, som han för närvarande har; men huru många jordegare i vårt land, med undantag af ett fåtal större godsegare, kunna väl idka jagt uteslutande på eget område?

Den ärade talaren på östgötabänken har också framhållit, att detta vanligen icke kan ske, då man riskerar, att haglen gå öfver på en annans område, eller då man åtminstone icke kan släppa sina jagthundar med visshet om, att de skola stanna på egarens mark. Med undantag af de stora egendomsegarne måste därför hvarje jordegare, som vill bedriva jagt, lösa jagtpass.

Jag tror således, att de bestämmelser, som ligga till grund för reservationen, icke äro lyckligt funna, och det synes mig då vara bättre att låta saken nu falla än att göra en opinionsyttring, som icke eger stöd i sakförhållandena. Jag är synnerligen benägen för alla bestämmelser, som kunna vara egnade att skydda jagtvården, blott de visa sig praktiska och gagneliga, men då intet af de förslag, som för närvarande föreligga, efter mitt förmenande är lämpligt för detta ändamål, ber jag att få yrka afslag såväl på den kongl. propositionen som på reservationen.

Friherre von Kræmer: Jag kan icke neka till, att jag fortfarande är obotfärdig, så till vida som jag fortfarande vidhåller den tanke, som jag vid ett annat tillfälle uttryckt, nemligen att det enda rätta vore, att vi nu ansåge oss vara tillräckligt civiliserade för att uppgifva detta svaghetstillstånd att betrakta olofligt tillgrepp genom jagt icke såsom stöld, utan blott såsom ett slags åverkan. Man skall naturligtvis säga, att den allmänna meningen, den allmänna uppfattningen hos folket icke är mogen för en strängare lagstiftning.

Samma skäl anfördes, då man ville införa en strängare bestraffning för olofligt tillgrepp af skog. Emellertid har denna strängare lagstiftning haft utmärkt goda följder, och åtminstone i mina trakter har olofligt tillgrepp af skog så godt som alldeles, ja, jag skulle nästan vilja säga helt och hållet, upphört. Min tanke är således den, att det enda med ett civiliseradt lands värdighet öfverensstämmande — med ett lands värdighet, hvilket erkänner eganderätten — vore att bestämma, att hvar och en rår om jagten på sin egen mark, och den, som gör ingrepp deri, han stjäla.

Man kanske tycker, att detta låter strängt, och det kunde ju därför förses med några modifierande inskränkningar till att börja med, såsom man ju gjort i afseende å tillgrepp af skog, i det att nemligen tillgrepp af mindre än 15 kronors värde blott räknas såsom åverkan. Någoting liknande kunde ju bestämmas vid det första införandet af strängare stadganden i afseende å oloflig jagt.

Mina herrar, det är sannerligen min lifligaste öfvertygelse, att eganderätten är någoting så ofantligt mycket viktigare än några rarar, orrar och raphöns, att jag anser ett ingrepp uti eganderätten för

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

dessa persedlars skull vara något högst obetänksamt af en lagstiftande församling.

Man säger, att det ju vore alldeles omöjligt att stadga någonting sådant, som att någon begår stöld, hvilken olofligen jagar på annans område, emedan det alltid, om man försökte att arrendera jagträkten på ett tillräckligt stort område, säkerligen skulle finnas någon liten jordegare, som sade nej, om icke för annat, så för att göra sig märkvärdig och chikanera den store jägaren, och att sagda större jägare således lätt kunde ofrivilligt komma in på den der lilla intagan och då bli skyldig till stöld.

Naturligtvis vore det verkligen farligt att arrendera jagträtt på ett område med en eller flere sådana intagor. Men i sådant fall vore ju den åtgärden mycket enkel, att man, i stället för att söka träffa öfverenskommelse med de enskilde jordegarna, erbjöde byn att arrendera jagten å hela dess mark och låte bli att arrendera jagträkten, derest icke hela byn ginge in derpå.

Emellertid är jag fullt förvissad derom, att den mening, jag här uttalat — åtminstone att döma efter de föregående talarnes yttranden — är eu ropandes röst uti öknen.

Jag vill därför för tillfället lemna denna min egentliga åsigt derhän och i stället något närmare betrakta den betänkan det åtföljande reservationen, som här ju vunnit varma sympatier, och hvilken, genom ett bifall från Första Kammarens sida, skulle anbefallas såsom grundval för en blifvande lagstiftning i ämnet.

Till att börja med heter det i reservationen, att »en hvar, som utöfvar jagt med skjutgevär, skall vara försedd med särskildt jagtmärke». Jag är lifligt öfvertygad om, att, om man mötte en person i skog eller hage med bössa i handen och frågade honom, om han hade jagtmärke, man icke skulle få annat svar än ett vänligt: *E-hut!*

Skulle ett dylikt stadgande införas, tror jag därför, att det borde kompletteras med den bestämmelsen, att jagtmärke skulle bäras utanpå dräkten, så att man sluppe framställa en sådan fråga, hvilken, om man rätt känner det svenska lynnet, kanske icke ens skulle stanna vid det vänliga svar, jag nyss antydde, utan föranleda ytterligare argument med näfvar eller bösskolfvar, kanske till och med någon gång med bössans innehåll af krut och hagel!

Jag instämmer vidare fullkomligt med den siste talaren deruti, att bestämmelsen om, att en kommun skulle få lemna jagtmärke för hela riket, är högst oformlig. En dylik bestämmelse skulle nemligen hafva till följd en vild jagt kommunerna emellan att sätta afgiften så låg som möjligt. Ingen enda kommun komme väl att sätta afgiften högre än det föreslagna minimum, ty i annat fall finge kommunen icke utfärda ett enda jagtpass.

Uti reservationen heter det vidare, att jordegare skall vara befriad från afgift för jagtmärke å eget område. I detta fall kan jag

icke annat än helt och hållet instämma med reservanten, ty genom en sådan bestämmelse är eganderätten bevarad.

Jag hemställer till eder, mina herrar, om vi nu af hänsyn till bevarandet af jagstammen, dessa mycket omtalade harar och orrar samt i synnerhet änderna, hvilka väl egentligen äro det villebråd, som lider den största skadan af oloflig jagt, böra införa inskränkningar i eganderätten? Så mycket vill jag blott anmärka, att om man införde några sådana inskränkningar i *jagten*, så skulle nästan med naturnödvändighet deraf följa, att dylika åtgärder komme att vidtagas i afseende å *fisket*! Och med tanke på den flerhundraåriga jemmern angående aftagandet af våra skogstillgångar, så måste man befara, att nästa steg skulle blifva ett mer eller mindre upphäfvande af eganderätten till *skog*! Nej, beträda vi en gång en sådan bana, kunna vi icke veta, hvar det stannar!

Af två onda ting föredrager jag emellertid reservationen framför det kongl. lagförslaget, men då jag icke egentligen kan instämma i någotdera, sluter jag mig helt och hållet till lagutskottets ordförande *derutinnan*, att jag yrkar afslag å båda delarna.

Herr Bremberg: Jag skall anhålla att få återtaga mitt särskilda yrkande samt i stället yrka bifall till den af herr Björnin afgifna reservationen.

Friherre Gripenstedt: Lagutskottets ordförande yttrade nyss, att jagtpass eller jagtmärke icke var egnadt att förhindra oloflig jagt på annans mark, ehuru detta var meningen med institutionens införande. För närvarande är emellertid ingen annan målsegare vid oloflig jagt på annans mark än jordegaren, då deremot efter den föreslagna reformens genomförande, om någon jagade på annans mark utan jagtmärke, äfven allmän åklagare kunde åtala. På sådant sätt skulle just den enskilde jordegarens rätt blifva skyddad. Det är sålunda så långt ifrån något intrång i eganderätten — om nemligen jordegare befriades från afgift för jagtmärke för jagt å eget område — att det tvärtom skulle hjälpa jordegare att skydda hans tillgång på vildt derigenom, att han i många fall finge till åtal befordrade dem, som olofligen jagade på hans mark. Dessa bestämmelser synas mig därför stämma temligen nära öfverens med det önskningsmål, friherre von Kræmer här uttalat, eller att oloflig jagt skulle betraktas såsom en gröfre förseelse än åverkan.

Det har anmärkts, att det vore oegentligt, om olika afgift skulle kunna bestämmas af olika kommuner, ehuru ett jagtmärke skulle gälla för hela riket. Detta vore dock något, som vore i full analogi med bestämmelserna om hundskatt, i det att ju hvarje kommun bestämmer, huru stor skatt som skall betalas för ett hundskatt. I Stockholm utgår hundskatten med 15 kronor, i andra kommuner, särskildt på landsbygden, är deremot denna skatt vida lägre, och några olägen-

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

heter hafva, så vidt jag vet, deraf icke förmärkts, ehuru man ju är berättigad att föra sitt hundkreatur med sig från en kommun till en annan utan att behöfva erlägga skatt för detsamma på mera än ett håll. Den saken synes mig därför vara temligen enkel.

Herr Unger: Det är nog sant, hvad lagutskottets ärade ordförande sade, nemligen att man icke precis kan vänta sig så synnerligen stora frukter af en lag, sådan som denna. Jag tror dock, att han något underskattar dess betydelse, när han förmenar, att antalet obehöriga jägare icke i nämnvärd mån skulle inskränkas genom den afgift, som enligt förslaget skulle erläggas för utöfvande af jagt. Denna afgift, huru obetydlig den än kan synas vara, skulle väl dock i alla händelser aldrig löska man eller minderåriga pojkar vara i tillfälle att betala, och de skulle derigenom hindras att öfva jagt. Jag vill vidare fästa uppmärksamheten derpå, att enligt reservationsförslaget ingen skulle ega rättighet att utlösa jagtmärke, som icke kunde visa, att han innehade jagträtt på något område, och derigenom skulle också jägar-nes antal högst betydligt inskränkas.

Nu är det visserligen sant, att Andra Kammaren redan afslagit hela den föreliggande frågan, men jag kan dock icke förstå annat, än att det i alla händelser kunde vara lämpligt, att Första Kammaren, hvilken, enligt hvad jag förmodar, bör vara intresserad för åstadkommande af en bättre jagtvård i vårt land, afgåfve en opinionsyttring, hvilken väl icke gerna kan vara illa sedd hvarken af dem, som icke äro jägare, eller af Andra Kammarens män. Denna fråga kan visserligen anses vara liten, och man kan ju, om man så vill, skämta öfver den, men den är dock ingalunda endast en sportfråga, utan med hänsyn till våra förhållanden och beskaffenheten af våra marker är den en ganska betydande ekonomisk fråga. För den händelse man kunde fortgå på den väg, man nu skulle slå in på genom att skänka sitt bifall till den föreliggande reservationen, skulle derigenom såväl den enskilde som staten erhålla högst betydliga inkomster. Jag medger visserligen, att detta ensamt icke skulle uträtta så synnerligen mycket, ehuru det dock borde kunna blifva afsevärdt nog. Så t. ex. kunde de afgifter för lösta jagtmärken, som tillfälle kommunerna, ju användas till jagtvårdens förbättrande. Redan nu har man i Vermland i flera härad anordnat en särskild elgpolis, som bekostas af enskilda medel, och af de för jagtmärken inflytande medel kunde man ju, som sagdt, bilda särskilda fonder, hvilka kunde användas för jagtvården.

Det kan ju visserligen anses vara ett slag i luften, om Första Kammaren nu beslutar att antaga ett skrifvelseförslag i ämnet, då frågan redan af Andra Kammaren är afslagen, men för min del tycker jag dock, att det skulle vara skäl uti, att Första Kammaren på detta sätt visade sina sympatier för sjelfva saken. Förslaget ingriper icke uti eganderätten, såsom lagutskottets ordförande förmenade, emedan jordegare ju skulle vara undantagen från skyldigheten att lösa jagt-

märke, och innehåller således ingenting, som strider emot våra traditionella förhållanden.

För min del ber jag att få yrka bifall till reservationen.

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

Herr statsrådet greve Wachtmeister: Lagutskottets ärade ordförande framhöll nyss, att straffbestämmelser för bedrifvande af olofflig jagt innefattas i strafflagen, och att det egentliga syftemålet med nu föreliggande lagförslag sålunda icke är att straffa olofflig jagt på annans mark. Nej, detta är icke det egentliga syftemålet, utan det är att bringa ordning och reda inom jagtlifvets område. Man har velat i någon mån minska antalet af de personer, som ströfva omkring med bössa i skog och mark, men som sakna all kunskap om, huru jagt rätteligen bör bedrivas. Och det är väl ändå ett faktum, att dessa bestämmelser om jagtpass — eller om nu jagtmärke skulle befinnas lämpligare — verkligen komme att minska antalet af dessa alldeles olämpliga jägare.

Vidare har man med de föreslagna bestämmelserna åsyftat att lemna den enskilde jordegaren ett stöd vid fredandet af hans jagträtt. Detta syftemål sammanfaller till en del med det, som jag nyss nämnde, i det att resultatet af jagtpassinstitutionens införande skulle blifva ett minskadt antal okynnige jägare. Jag säger icke, att jag tror, att man skulle minska antalet egentliga tjufskyttar, ty desse, som med beråd mod gifva sig ut att jaga på annans mark, der de veta, att det är förbjudet att jaga, lära nog komma att fortsätta med sin handtering äfven efter införandet af jagtpass, men deremot skulle den klass af jägare, på hvilken jag syftar och hvilken jagtkomitéen kallat maroderande jägare, otvifvelaktigt komma att minskas.

Dessutom veta vi ju alla, huru svårt det är för en jordegare, i synnerhet för en mindre, för hvilken jagten icke spelar någon större roll, att förebringa bevisning emot dessa obehöriga jägare. Antages nu en författning om jagtpass eller jagtmärke, lemna man honom ett stöd i detta afseende, i ty att allmän åklagare skulle få rätt att anställa åtal emot dessa jägare, och icke minst derutinnan, att enligt författningsförslaget hvar och en skulle hafva rätt att åtala utöfvande af jagt utan jagtpass. Det finnes ju i de allra flesta landsändar åtskilliga intresserade jägare, hvilka säkerligen skulle låta sig angeläget vara att se till, att inga personer obehörigen ströfvade omkring med bössa utan att vara försedda med jagtpass.

Jag ber att få framhålla, att jag icke tror, att man skulle vinna så synnerligen mycket genom införandet af skärpta straffbestämmelser för olofflig jagt, äfven om man ginge så långt, som friherre von Kræmer önskade, eller att likställa olofflig jagt med stöld, ty de nuvarande straffbestämmelserna äro nog i det fallet på det hela taget tillräckliga. Men hvad som för närvarande utgör en svårighet, är att åstadkomma bevisning om oloffligt skytte, och den svårigheten skulle min-

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

skas genom införandet af bestämmelser i lagförslagets eller reservationens syfte.

Det är visserligen sant, att man med afseende å det i vårt land nedärfda föreställningssättet nödgas fritaga jordegare från skyldigheten att lösa jagtpass eller jagtmärke. Effekten af en dylik lagstiftning varder härigenom icke så stor, som önskvärdt vore, men det förnämsta i detta afseende torde dock vara, att man bryter isen och försöker att få ordning på jagtens område. Kommer man endast derhän, att den principen blifvit erkänd, att för rätt att utöfva jagt fordras legitimation i form af jagtpass eller jagtmärke, och skulle, såsom man har all anledning att antaga, en sådan institution visa sig vara till nytta, tror jag, att utsigter möjligen förefinnas, för att öfvertygelsen om nyttan af institutionen blefve så utbredd, att man kunde gå något längre, än som nu är föreslaget. För den skull fordras emellertid, att man icke modlöst afstår från att göra början, och därför kan jag icke finna annat, än att skäl föreligga för en institution i lagförslagets eller reservationens syfte.

Herr Sandqvist: Det har hänt, att man har stiftat lagar, som sedermera i sin tillämpning hafva befunnits icke vara ändamålsenliga för alla delar af vårt land med dess mycket olikartade förhållanden. Jag är förvissad, att om den nu ifrågavarande lagen skulle antagas, skulle man snart komma under fund med, att den i alla skogsprovinser blefve till liten eller ingen nytta. Något sådant synes också hafva föresväfvat dels Kongl. Maj:t, som velat undantaga Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, och dels en af talarne i kammaren, som velat undantaga äfven Vesterbottens och Norrbottens län från lagens giltighetsområde. Jag har litet svårt att fatta, hvarför icke också alla öfriga norrländska län skulle kunna få följa med. Om man tänkt på att — liksom fallet är med lagen om skatt å hundar — föreslå, att det skulle få bero på hvarje landsting att bestämma, om inom dess område jagtskatt skulle införas eller icke, så skulle jag hafva kunnat finna någon nytta vara att vänta af hela detta förslag. Men det har man nu icke gjort.

Jag vill ej inlåta mig på de särskilda detaljerna och behöfver icke heller göra det. Dock skall jag be att få anmärka, att, enligt hvad jag hört, hufvudsakliga anledningen till att vildtstammen minskats är den rörelse och oro, som numera förekommer i skogarne. Der hugges ju timmer, der hugges pitprops, der hugges slipers, der hugges stolpar till elektriska ledningar och allt möjligt dylikt. Det är aldrig någon ro der, och sedan skogarne blifvit spolierade på det sätt, som nu sker, finnes det icke något tillhåll för villebrådet. Det är dessutom ett faktum, att vissa år är villebrådet liksom alldeles försvunnet och ett annat är det rikligt. Det lär bero på vårens väderlek och andra förhållanden.

Jag tror med ett ord, att den ifrågavarande propositionen och

förslaget lika litet som reservationen skola hafva någon reel nytta med sig. Jag skall därför be att få instämma med dem, som yrkat afslag på både lagen om jagtpass och herr Björllins reservation.

*Ifrågasatt
lagstiftning
angående
jagtpass.
(Forts.)*

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt, samt vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr Björllin vid utlåtandet afgifna reservation; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 24 och 25 sistlidne månad bordlagda utlåtande n:o 40, i anledning af *dels* Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889, *dels* och tvenne med föranledande af berörda proposition afgifna motioner.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.*

På framställning af herr talmannen beslöts, att förevarande utlåtande skulle sålunda företagas till behandling, att först föredroges utskottets förslag till lag om rätt till jagt paragrafvis med slutmeningen och rubriken sist, derefter de öfriga författningsförslagen hvar för sig och slutligen utskottets i utlåtandet gjorda hemställan, äfvensom att de särskilda paragraferna ej skulle uppläsas, utan der sådant yrkades.

Härtill lemnade kammaren sitt bifall.

Utskottets förslag till lag om rätt till jagt.

1 §.

Friherre Gripenstedt: Att vår nuvarande jagtstadga tarfvar en revision, tror jag vara allmänt erkändt. Kongl. Maj:t tillsatte därför år 1898 en komité med uppdrag att afgifva förslag i syfte att särskilja de bestämmelser i jagtstadgan, som vore af civilrättslig natur, från de ekonomiska och administrativa föreskrifterna i ämnet, samt att föreslå de ändringar i nämnda stadga, hvilka ur jagtvårdssynpunkt kunde finnas erforderliga. Det tillkommer icke mig att bedöma, huru komitén utfört sitt uppdrag, men enligt min uppfattning är det nu framkomna kongl. förslaget en — ja, jag vet icke hvad jag skall säga — åtminstone icke förbättrad upplaga af komiténs förslag, ty alla mera

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

betydande förbättringar ur jagtvårdens synpunkt, som komitén föreslagit, äro samvetsgrant bortgallrade. Jag är således ingen entusiast för det nu föreliggande kongl. förslaget, men då en eller annan liten af komitén föreslagen förbättring fått kvarstå och dessutom det andra målet, att få de civilrättsliga bestämmelserna särskilda från dem, som falla under Konungens administrativa lagstiftningsrätt, vinnes, skall jag icke yrka afslag å förslaget i dess helhet. Deremot kommer jag att vid en eller annan paragraf yrka ändring eller rättelse, om ingen annan gör det. Mot 1 § har jag ingenting att erinra och ber att få yrka bifall till densamma.

Herr von Möller: Jag skall gerna vara med om hvad herrarne inom vissa rimliga gränser vilja föreslå till skydd för vårt villebråd och skada för tjufskyttarne, men för resten fruktar jag, att jag hyser en från flertalets af herrar sportsmän i denna kammare betydligt afvikande uppfattning.

Jagten här i landet var ju ursprungligen fri för alla innehafvare af jord. Sedan inskränktes detta till ett kungligt och adligt privilegium. Skattebönderna förlorade sin jagträtt genom lagbestämmelser 1647 och 1664, och detta gälde ända till 1789, då detta privilegium upphörde, hvilket bekräftades genom 1808 års jagtstadga. Oloflig jagt bestraffades fordom med döden, landsförvisning, spö eller fängelse. Med ett ord, jagten var, liksom i andra länder, förbehållen furstarne och adeln, d. v. s. *ädlingarne*, och på grund häraf, icke emedan i jagtnöjet finnes något *fördölande motiv*, blef jagten kallad *ädel* — en i sanning djerf paradox! Kan det väl kallas för ett *ädelt* nöje, då man på vissa klappjagter, som jag icke här behöfver närmare angifva, drifver fram hundratals elgar, fasaner eller harar för att sedan skjuta i hopen, ty kedjan af dreffolket är så tät, att det är omöjligt för villebrådet att slippa undan. Mina herrar, *min* fattningsgåfva räcker icke till för att uppskatta det ädla i en dylik sport! Ligger väl något ädelt deri, att man, för att komplettera sina samlingar af »uppsatser» med ett ovanligt exemplar, reser öfver land och haf att dermed dekorera sina salar. I forna tider gjordes det — som jag vill erinra mig — ett annat bruk af dessa uppsatser. De utgjorde ej odeladt angenäma minnesgåfvor, som vissa kungar och kejsare skänkte värden efter ett jagtbesök hos sina vasaller, men jag tror icke, att det åtminstone nu skulle anses för en synnerligt stor ära att taga emot presenter af dylika symboler af furstlig nedlåtenhet. Men allt nog — jagten är »ädel» nöje. Det är ett fastslaget begrepp, hvarom det icke går an att disputera! Man säger, att jagten uppodlar skjutskickligheten. Men, vågar jag fråga, skulle man icke kunna uppmuntra skjutskickligheten på annat sätt? Genom målskjutning på flygande glaskulor, vandrande björn och allt hvad det heter? Nej, det går icke. Det är nu en gång mycket lämpligare att skjuta på ett levande vildt.

Visserligen går man icke ut på jagt för att hemföra byte, icke

för ett så tarfligt ändamål som att skaffa köttföda åt familjen. Nej, visst icke, men »det är så härligt att ströfva omkring i skog och mark!» Hvarför lemnar man icke geväret hemma och promenerar utan detta? Det vore åtminstone mera beqvämt.

Man tager de unga gossarne med på jagt för att i tid uppöfva dem i manlig idrott. Man dödar barnets känsla af medlidande för det skadeskjutna djuret; gossen skall blifva karl, och dertill fordras naturligtvis, att han beröfvas hvarje falsk känslsamhet och pjunkigt medlidande. Det är — för att tala med Nietzsche — rofdjursinstinkten, som man här uppmuntrar, under det att man skyler öfver saken med fraser om det *ädla* i sporten!

Mina herrar! Våra — jag vill icke säga förfäder, eller rättare våra företrädare här i landet — jagade med sina flintvapen och iförda djurhudar för att uppehålla lifvet. Om också vi medlidsamt se ned på dem, tror jag, att derest de kunde se upp på oss, skulle de göra detta med känslor af stolthet; ty deras efterkommande hafva vetat att *bevara deras traditioner!*

De gamla grekerna skattade idrotten högre än något annat. Man erinrar sig, att segraren vid de olympiska spelen gäldede betydligt mera än en Sokrates eller en Plato, och jag vågar påstå, att äfven *vi* befinna oss på en klassisk, ja, en *mycket* klassisk ståndpunkt. Mina herrar! Jag har här med mig en bok, som jag alltid betraktat med en synnerlig känsla af vördnadsfull undran. Det är »*Samling af nu gällande rangbestämmelser*». Hvad har rangbestämmelser med jagtlagen att göra? torde möjligen en och annan fråga. Jag skall strax be att få visa det. Öppna vi denna bok, förunnas det oss att kasta en blick in uti detta förlofvade land, detta Elysium, fullt af glittrande stjernor och granna band, så mångas längtan visserligen, ett de svikna förhoppningarnas land för mången, men mina herrar, ett land, der vi finna, hur dygden belönas och hvar och en får efter *verklig förtjenst*. Jag börjar med första klassen för att visa, huru jagten allt fortfarande sitter högt på rangskalan, ja, högre än mycket annat. Den första klassen består af sådana, som hafva fältmarskalks rang, och här finna vi öfverhofjägmästaren. Bläddra vi vidare, finna vi i sjunde klassen — generalmajors rang — förste hofjägmästaren, vidare i elfte klassen hofjägmästare med öfverstes rang. Sedan gå vi ett långt steg till den tjuguattonde klassen; der finna vi öfverjägmästare vid skogsstaten, således en person, som efter absolverade examina och en lång tjänstgöringstid lyckats krafla sig upp till majors rang. Åtskilliga steg längre ned påträffa vi i 36:te klassen, kaptens rang, jägmästare vid skogsstaten. Längre ned, på en anspråkslös plats, finna vi professorne vid universiteten och ett steg efter dem — *förste kammarpagen*, och gå vi sedan till den sista eller fyrtionde klassen, se vi här såsom den siste, efter underlöjtnant, men före fanjunkare — *kanslerssekreteraren vid universiteten!* Mina herrar! Hvad göres då mera vittne behof, när jag vågar påstå, att man i detta land ännu sätter

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Lagförslag
om rätt till
jagt
(Forts.)

sporten högre än *vetenskaplig förtjenst!* Naturligtvis finnes det så många, som härför skulle ha ett ord af klander, klandrare, som härför skulle vilja instämma med Thackeray, då han i sin »Book of snobs» definierar en snobb som den, *hvilken tänker högt om låga ting.* Men, mina herrar, jag tillhör nog icke dem, ty om jag bläddrat en stund i denna bok, finner jag mig hardt när öfvertygad om, att hvad der står är rätt, ty *hur kunde det eljest stå kvar.*

Icke för ty känner jag mig betänksam vid detta ord — *üdel* jagtsport. Jag skulle vara mera benägen att likställa denna »ädla» sport med vanlig slagt, och som öfverlemnas åt yrkesslagtare, då ingen själf gerna vill befatta sig dermed, om ock en dylik uppfattning af herrar jägare må anses som filiströs.

Efter denna ingress skall jag tillåta mig att öfvergå till själfva lagförslaget.

Betrakta vi då först § 2 och de förbättringar, som af komitén blifvit gjorda, så finna vi, att, efter det förslaget vederbörligen undergått alla sträckningar och afklippningar i den Prokrustesbädd, på hvilken det blifvit lagdt, hafva vederbörande utsträckt jagträtten för en del personer. Bland annat ha de kungliga damerna berättigats att deltaga i jagten på vissa områden. Det är en sak, som hittills varit dem förmenade; huruvida de komma att begagna sig af en sådan rätt, är något, hvarom jag naturligtvis icke vågar yttra mig. Vidare ha vi landshöfdingarne, hvar och eu inom sitt stift (jag menar län) — ja, det blir precis lika galet, men efter som jag råkade nämna ordet stift, vill jag säga, att med lika stort fog eller snarare med lika *litet* skäl kan biskopen hafva jagträtten som landshöfdingen. Det är lika litet befogadt det ena som det andra. Båda dessa personer hafva lika ondt om tid, och båda — derom är jag öfvertygad — sätta lika litet värde på dylika nöjen. Emellertid skulle de nu få rätt att taga med sig sällskap, en rätt, som jag naturligtvis ogillar, lika väl som att landshöfdingen jagar ensam. Vidare qvarstår från den gamla stadgan bestämmelsen, att domänstyrelsen skulle hafva rätt att för viss tid eller tills vidare meddela betjente vid skogsstaten och skogsläroverken tillåtelse att jaga äfven matnyttigt vildt. Jag anser, att det är absolut stridande mot det förut af Riksdagen uttalade önskemålet, att kronoparkerna skulle vara en remis för djuren.

I § 14 står, att »ej må någon utan lof skrämma eller drifva till sig villebråd från annans område». Jag är icke tillräcklig lagtolkare och än mindre jägare för att afgöra, huruvida icke derigenom stöfvarjagten till stor del omöjliggöres. Ty icke kan väl den, som jagar med stöfvere, hindra dessa från att komma in på annans område och derifrån drifva villebrådet in på jägarens mark.

I § 17 står, att »katt, som anträffas i skog eller hage, må saklost dödas». Såsom kammaren nog erinrar sig, hade komitén uttalat den önskan, att äfven katt, som anträffas 200 meter från hus eller bebodd lägenhet, måtte få skjutas. Högsta domstolan önskade visser-

ligen en liten redaktionsförändring i komiténs förslag; men se vi på den kongl. propositionen, så finna vi, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet visat sig som en stor kattvän, i det han helt och hållet strukit denna bestämmelse. Men jag hemställer till herr statsrådet, huruvida han icke äfven är vän af rapphöns — åtminstone i stekt form — och vill man hafva de stekta, måste man skydda de lefvande, och det sker nog bäst genom att skjuta de kattor, som stryka omkring på fälten.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Sedan komma vi till slut till punkt 2:o), der det talas om ett tillägg till strafflagen. Der finner man utskottet synnerligen välvilligt stämmt mot tjufskyttar. Det kongl. förslaget upptog nemligen straffet fängelse i högst sex månader, men utskottet har varit mera mildt och barmhertigt mot dessa tjuvjägare, hvilka äfven böra hafva rätt att få njuta af denna ädla sport. Jag för min del skulle hafva önskat, att bestämmelsen om fängelsestraffet fått stå kvar.

Mina herrar! Nu har jag ingenting annat att tillägga, än en varm anhållan hos herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, att han vid utfärdande af jagtstadgan godhetsfullt måtte ihågkomma starrarne, hvilka till dato blott äro skyddade i Skåne. Hvarför kan icke denna nyttiga fogel få mera utsträckt skydd i vår jagtstadga? Det tillkommer ju icke Riksdagen att besluta om denna, men jag rekommenderar dessa stackars foglar, som här i Stockholm på stora middagar serveras som »kramsfogel», i hans benägna hägkomst och hoppas, att han vid utfärdande af jagtstadgan måtte se till, att dessa för vårt landtbruk så nyttiga foglar måtte få effektivt skydd.

Tills vidare har jag intet yrkande att göra.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den föreliggande paragrafen.

2—12 §§.

Godkändes.

13 §.

Herr Unger: 13 § mom. 1 lyder sålunda: »Utan särskildt tillstånd af den, som jorden innehar, må jagträttsinnehafvare ej idka jagt i gård eller trädgård, icke heller, under tiden från och med den 1 maj till dess grödan är afmejad, å åker, som är med säd eller gräs besädd». Derefter kommer ett annat moment, som säger, att jagträttsinnehafvaren skall gifva ersättning för all skada, som förorsakas vid jagt å annans område. Då hemställer jag, om det kan vara nödigt att hafva ett förbud, hvars öfverträdande skall vara belagdt med böter från och med 5 till och med 50 kronor. Det skulle följa böter, om t. ex. under en höstjagt hundarne gingo upp i klöfvervall, som

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

icke vore afmejad. Detta kan jag icke finna vara rimligt, utan jag hemställer, att de i mom. 1 förekommande orden från och med »icke heller» till och med »besädd» måtte ur paragrafen utgå. Det skulle blifva svårt att utöfva sådan jagt, som försiggår å inegor, raphönsjagt t. ex., om man icke skulle få gå upp i en klöfvervall med 2 tums gräs. I ett potatisland eller en rofåker, som icke är besädd med säd eller gräs, skulle man deremot få gifva sig in, om jag förstår den ifrågavarande paragrafen riktigt. Detta vore ju inkonseqvent. Och då man i allt fall har ersättningskyldighet, hemställer jag, om icke de nyss angifna orden kunde få utgå.

Herr statsrådet Annerstedt: Det andra stadgandet i första stycket af 13 §, hvaremot den siste talaren framställde anmärkning, är hemtadt från jagtkomiténs förslag till ny jagtstadga. Då denna komité bestod hufvudsakligen af jagtkunnige och jagtälskande män, torde man vara berättigad att antaga, att de tillräckligt tillgodosett de jagandes intressen, då de affattat stadgandet på sätt som skett. Det torde väl, om jag har en åker, å hvilken finnes växande gröda, icke vara alldeles detsamma, om den, hvilken innehar jagträtten, är berättigad att nedtrampa grödan och jordbrukaren endast är berättigad till skadeersättning derför att grödan nedtrampas, eller om lagen innehåller förbud, att å mark, der det finnes växande gröda, jägaren der må fullfölja sin jagt. Vid sådant förhållande och då stadgandet med den lydelse det har i utskottets förslag redan antagits af Andra Kammaren, vågar jag hemställa, att kammaren måtte bifalla utskottets förslag.

Herr Hasselrot: Lika med statsrådet och chefen för justitiedepartementet tror jag, att det första momentet, mot hvilket herr Unger gjort anmärkning, väl försvarar sin plats. Det är en väsentlig skillnad mellan, att det finnes i lagen ett förbud af innehåll, att, såsom här står, man under viss tid vid bötesansvar icke får idka jagt, der icke grödan är afmejad på åker, som är med säd eller gräs besädd, och att man har allenast rätt till skadeersättning. Och jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att förbudet naturligtvis icke är gällande för den, som sjelf eger jorden, och att den, som arrenderar jagt, om han icke vill vara underkastad ett sådant förbud, kan aftala om den större rätt, han kan finna önskvärd. Jag tror således, att första momentet väl försvarar sin plats.

Tillägget finner jag deremot icke lämpligt, hvarför jag äfven reserverat mig deremot. Det stöter den uppfattning jag som jurist har att i civilrättslig väg ålägga en person ersättningskyldighet för en annan. Enligt 13 §, andra stycket, skulle hvar och en, som arrenderar jagt, vara skyldig att ersätta skada, som en jagtkamrat eller någon af jagtföljet åstadkommer. Detta kan leda till åtskilliga svårigheter, som man lätt kan tänka sig. Om en person i jagtföljet af vårdslöshet eller liknödhet skjuter mot ett halmtak och detta antändes och

en hel gård brinner ned, får jagträttsinnehafvaren betala detta. Mig synes en sådan utsträckt ersättningsskyldighet vara oskäligen. Men lagen är med detta tillägg antagen af Andra Kammaren, och den jagträttsinnehafvaren, som ej vill underkasta sig ett sådant ansvar, får låta bli att taga följe med sig. Jag vill ej riskera, att lagen går sönder — en sammanjemkning i detta afseende synes mig vara svår —, och jag underkastar mig därför den af utskottet föreslagna lydelsen, ehuru jag icke anser den riktig.

Jag yrkar således bifall till 13 §.

Herr Afzelius: Jag begärde ordet i tanke, att herr Hasselrot skulle yrka bifall till den af honom och fem andra utskottsledamöter från denna kammare afgifna reservation. Jag är nemligen, i olikhet med honom, af den åsigt, att det af utskottet föreslagna stadgandet är fullkomligt riktigt. Detta stadgande härstammar från jagtkomiténs betänkande. Sedan komitén i 18 § af sitt förslag, — hvilken motsvarar nu förevarande paragraf, — upptagit den bestämmelse, om hvilken herr Unger nyss talade, — att vid hvarje jagtaftal det är en tyst förutsättning, att ett visst område närmast husen är fridlyst, — så fortsätter komitén vidare: »och vare vid jagt å område, som af annan innehafves, den jagande *alltid* skyldig att ersätta skada, som af honom förorsakas, vare sig å mark, hägnad eller annat». Hvad meningen härmed var, angifves närmare i komiténs motiv, der det heter: »Den i sista satsen af paragrafen föreslagna bestämmelse har ansetts böra intagas för att uttryckligen fastslå, hvad som egentligen ligger i sakens natur, att nemligen jagträttsinnehafvaren är pliktig utgifva ersättning för all skada, som genom jagtens utöfning tillfogas den egendom, der jagten eger rum». Mot det af komitén föreslagna stadgandet framställes i högsta domstolen icke någon erinran. Högsta domstolen önskade endast, att det skulle förtydligas. Högsta domstolen hemställde, att det föreslagna stadgandet om skadeståndsskyldighet borde »förtydligas derhän, att jagträttsinnehafvaren skall stå i ansvar för den skada, som här afses, vare sig den föröfvas af honom sjelf eller af annan, som han gifvit lof att jaga, eller af de vid jagten använda biträden eller hundar».

När den kungliga propositionen framkom, hade förtydligandet erhållit formen af en ren strykning. Hela det ifrågavarande stadgandet var borta, och såsom skäl för dess borttagande anfördes, att, då det »icke torde kunna blifva föremål för tvekan, att den, som på straffbart sätt kränker annans rätt, derigenom ådrager sig skadeståndsskyldighet», i det jemkade förslaget icke någon motsvarande föreskrift upptagits. Ja, mina herrar, detta är naturligtvis obestridligt, detta, att den, som på straffbart sätt kränker annans rätt, derigenom ådrager sig skadeståndsskyldighet. Men det var alldeles icke derom, det var fråga. Det var fråga om, huruvida jagträttsinnehafvaren skulle svara för skada, vare sig den kunde bevisas vara uppkommen genom

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

straffbart förhållande eller icke, vare sig han gjort den sjelf eller icke. Det var komiterades mening, *det* var högsta domstolens mening.

Hvad kan man nu anföra för skäl för ett sådant stadgande? Man kunde kanske inskränka sig till att säga med komitén: det »ligger i sakens natur». Men då det blifvit bestridt från så många håll, kanske frågan bör litet närmare skärskådas.

Mig synes, att denna skyldighet är hvad man kallar ett naturale contractus. Det är naturligt att jordegaren, som upplåter jagträtt åt en annan, utan vidare tager för afgjort, att, utom arrendet för jagträtten, han skall hafva ersättning för skada, som tillfogas hans egendom genom jagten, och att han skall få sina pengar af den person, med hvilken han kontraherat; jordegaren skall icke behöfva löpa omkring för att skaffa reda på den, som förorsakat skadan — det får jagträttsinnehafvaren göra, om han så finner för godt. Allt detta är för jordegaren så naturligt, att det icke faller honom in att göra särskildt förbehåll härom. Och jag vädjar till de herrar här, hvilka äro jagträttsinnehafvare, om icke de också finna detta fullt naturligt. Men hvad som sålunda är en naturlig sak för en hederlig och lojal jägare, är det därför icke för alla; ty det finnes förvisso jagträttsinnehafvare äfven af en annan kategori, folk, som icke gifva mer, än just jemt upp hvad lagen ålägger dem. I hvilken situation skulle jordegaren vara mot en sådan jagträttsinnehafvare utan den bestämmelse, som af utskottet föreslagits? Jordegaren nödgades först utreda — utom det att skadan tillkommit under jagten — huru den tillkommit, om af våda eller af vållande, och af hvem den är gjord. Och sedan jordegaren väl fått reda på hvem som är rätt vederbörande — kanske en person, som han aldrig sett och ej känner ens till namnet — måste han söka honom öfver land och rike för att till sist få veta, att han hvarken är villig eller kan betala. Det skulle icke förvåna mig, om den jordegaren tänkte: det var en underlig rättvisa! Så naturligt, så rättvist och billigt finner jag det föreslagna stadgandet. Och jag finner det också nyttigt, därför att det kan innefatta ett memento för jagträttsinnehafvaren att se till, hvad det är för folk han släpper in på sina marker.

Nu har herr Hasselrot antydt, att denna ersättningsskyldighet skulle kunna gå för långt. Måhända; den grundar sig på en tyst förutsättning mellan kontrahenterna och därför tror jag det låter säga sig, att åt denna skyldighet icke bör gifvas större omfattning, än hvad jagtkomitén åsyftade, d. v. s. den bör vara inskränkt till skada *à* *egendom*. Om olyckan är framme, och en människa blir ihjelskjuten eller skadad under en jagt, så skulle detta ej höra hit; ty man kan icke gerna antaga, att ersättningsskyldighet för en sådan skada ingått i vederbörandes tanke, då de slöto arrendeaftalet. Men för all skada *à* *egendom* bör jagträttsinnehafvaren hålla jordegaren skadeslös.

Jag skulle därför vilja hemställa — och jag tror icke, att detta skulle blifva till hinder för förslaget framgång — att i stället för

ordet »*annat*» i andra momentet insätts orden: *annan egendom*, så att, med jemväl ett annat, oväsentligt utbyte af ord, momentet måtte erhålla följande lydelse:

»*Vid jagt å område, som af annan innehafves, vare jagtrüts-innehafvaren skyldig ersätta all skada, som å mark, hägnad eller annan egendom förorsakas vare sig af honom sjelf eller af annan, hvilken han gifvit lof att jaga, eller af de vid jagten använda biträden eller hundar*».

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att, med anledning af de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner komme att göras beträffande hvardera af de två styckena i nu föreliggande paragraf. Derefter yttrade herr talmannen, att i afseende å första stycket yrkats, dels att detsamma skulle godkännas, dels ock, af herr *Unger*, att stycket skulle godkännas med uteslutande af senare delen, som började med orden »*icke heller*» och slutade med ordet »*besädd*».

Härefter gjordes propositioner jemlikt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på godkännande af utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Vidare yttrade herr talmannen, att beträffande andra stycket af förevarande paragraf yrkats, dels att detsamma skulle godkännas, dels ock, af herr *Afxelius*, att stycket skulle godkännas med den ändring, att senare delen näst efter ordet »*hägnad*» erhöill följande lydelse: »*eller annan egendom förorsakas vare sig af honom sjelf eller af annan, hvilken han gifvit lof*» o. s. v. lika med utskottets förslag.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på godkännande af herr *Afzelii* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

14 §.

Herr *Unger*: Ehuru jag vet, att kammaren och i synnerhet lagutskottets ordförande ogerna vilja vara med om några förändringar, sedan Andra Kammaren antagit detta förslag, sådant det är framställt här, tager jag mig dock friheten att erinra om, att det är något otydligt detta: »*Ej må någon utan lof skrämma eller drifva till sig villebråd från annans område*». Det är väl meningen att säga, icke att man ej får skrämma *till sig*, utan att man i allmänhet ej får skrämma villebråd från annans mark in på sin mark. Och det vanliga är väl att den, som vill hafva villebråd till sig, icke går ut sjelf och skrämmer villebrådet, ty då får han det ju icke *till sig*, om än möjligen till sin mark, utan att han skickar ut en annan, t. ex. sin dräng, att skrämma villebrådet. Äfven är det mycket svårt att bevisa, att det verkligen lyckats skrämma någon orre eller tjäder eller hare. Det vore väl mycket bättre att affatta paragrafen sålunda: *Ej må någon utan lof*

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

söka skrämma eller drifva villebråd från mark, derå han ej har jagt-rätt. En sådan förändring skulle, tycker jag, icke medföra mycket besvär för lagutskottet, ty jag är öfvertygad, att, när Andra Kammarrens uppmärksamhet blifvit fäst på oegentligheten i 14 § nuvarande lydelse, den icke skall hafva något emot att godkänna ett sådant ändringsförslag.

Herr Hasselrot: Jag ber att få försäkra den siste ärade talaren, att det alldeles icke är för att undgå besvär, som jag motsätter mig det ändringsförslag, han framställt. Jag tror, att i en sådan lag som denna det icke är lämpligt att stadga bötesansvar för försök. Det är ju endast försök till de gröfsta brott, som äro straffbara enligt vår lag. Och jag tror icke, att det skall visa sig någon svårighet vid tillämpningen af denna paragraf. Ty det ligger i sakens natur, att det icke blott är den, som skrämmer, utan äfven den, som låter skrämma, som egentligen är straffbar. Om jag skickar ut en dräng, som går omkring och drifver orrar till mig, der jag är gömd i en koja, är 14 § otvifvelaktigt tillämplig på mig. Ty då har jag skrämt villebråd till mig. Om det sker genom en annan person eller genom en hund, är likgiltigt.

Jag vill i detta sammanhang undanröja en farhåga, som uttalats att det, om denna paragraf antages, icke skulle kunna drifvas harjagt så allmänt som nu sker, enär, om, såsom ju lätt kunde hända, de på egen mark lössläppta hundarne fingo upp en hare på annans mark, hvilket sällan är möjligt att hindra, och sedan drefve den in på jäga, rens mark, man skulle vara underkastad straff enligt denna paragraf. Det förhåller sig icke så. Det fordras mala fides, innan ansvar enligt denna paragraf kan ådömas. Därför yrkar jag bifall till paragrafen oförändrad.

Herr Unger: Det är dock oegentligt, att det skall vara med straff belagdt att drifva villebråd till sig, d. v. s., kan jag förstå, till sin jagtmark, medan deremot, om jag af illvilja mot en jordegare, för att göra honom skada, låter drifva villebråd från hans mark in på annans mark, en grannes mark, som jag vill gynna, jag icke skulle vara straff underkastad. Det vore väl uppenbarligen förståndigare, synes det mig, att skriva så, som jag föreslagit, så att det framgår, att det är straffbart att drifva bort villebråd från annans mark, åt hvilket håll jag än drifver villebrådet, vare sig till min egen eller till en annan grannes mark, der jag kanske får deltaga i jagt. Det ena är väl icke mera straffbart än det andra.

Herr statsrådet Annerstedt: Denna paragraf är hemtad från jagtkomiténs förslag till lag om rätt till jagt, och jag förmodar, att, då komiterade gifvit den formulering åt ifrågavarande stadgande det nu har, detta beror derpå, att de önskat förbjudet och med straff belagdt ett

tillvägagående, som icke är alldeles ovanligt. Det förekommer ju mången gång vid jagt, att jägarne söka, till fromma för sin jagt, skrämma eller drifva till sig djur från annans område. Ett sådant tillvägagående, som den förre talaren ville inrymma under paragrafen, att man utan sammanhang med egen jagt söker skrämma eller drifva villebråd in på annans område, torde deremot sällan förekomma. Det synes mig därför vara tillräckligt att godkänna stadgandet i den omfattning, som komiterade gifvit detsamma.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på nu förevarande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock, af herr *Unger*, att paragrafen skulle antagas att lyda sålunda: »Ej må någon utan lof söka skrämma eller drifva villebråd från mark, hvarå han ej har jagträtt».

Härefter gjordes propositioner jemlikt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till det af herr *Unger* framställda yrkandet vara med öfvervägande ja besvarad.

15 §.

Godkändes.

16 §.

Herr *Unger*: Jag vill i afseende å denna paragraf hemställa, att första och andra punkterna måtte antagas, sådana de äro af utskottet föreslagna, och den sista delen af paragrafen, som börjar med: »Vill egaren återfå», enligt Kongl. Maj:ts förslag. Jag gillar den ändring utskottet vidtagit i första punkten af andra stycket, att kungörelse om hunds upptagande skall behöfva uppläsas allenast i kyrkan för den församling, inom hvilkens gränser hunden blifvit upptagen, och icke äfven i kyrkorna i angränsande församlingar. Men jag kan icke biträda det ändringsförslag, utskottet framställt i fråga om lösen för upptagen hund. I Kongl. Maj:ts förslag står det: »Vill egaren återfå hunden, löse den med fem kronor eller, der det oftare sker, tio kronor jemte ersättning hvarje gång för hundens föda och öfriga kostnader». Utskottet har skrifvit blott, att hunden skall lösas med fem kronor jemte ersättning för hundens föda och öfriga kostnader. Utskottet har frångått Kongl. Maj:ts förslag på den anförda grund, att det är omöjligt att känna igen hundarne och afgöra, om en hund blifvit förut upptagen eller icke. Men det kommer icke an på, om det är samma hund, om det är Pan eller Prisse, utan om för egaren till upptagen hund utelöpande hund förut upptagits. Det har icke varit vår nu gällande jagtstadgas mening, der det återfinnes likadan bestämmelse härutinnan, som den Kongl. Maj:t föreslagit, att samma hund

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

skall hafva upptagits förut. Det afgörande har ansetts vara, om samma egare förut gjort sig skyldig till uraktlåtenhet i fråga om hunds tillsyn.

Med anledning af hvad jag nu anfört, ber jag att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag från och med orden: »Vill egaren återfå», men hemställa, att den föregående delen af paragrafen måtte antagas enligt utskottets förslag.

Herr Hasselrot: Den siste talarens anförande är, såvidt jag förstår, ett synnerligen starkt skäl för bifall till utskottets förslag. Den tolkning, samme talare förordade, var icke omnämnd i utskottet, ehuru der omnämndes flera andra sätt att tolka motsvarande bestämmelser i vår nu gällande jagtstadga. Det står i den, i hufvudsak lika som i det kongl. förslaget: »Vill egaren återfå hunden, löse den med fem R:dr eller, om det oftare sker, med tio R:dr». Hvarför utskottet ändrat detta, är därför, att orden: »om det oftare sker» föranledt tvekan, så att olika meningar gjort sig gällande om, när lösen skall erläggas med fem kronor och när med tio kronor. Nu säger herr Unger, att, blott en person förut fått en honom tillhörig hund upptagen, han skall lösa för honom upptagen hund, äfven om det vore en annan än den förut upptagna, med tio kronor. Ingen kom i utskottet att tänka sig en sådan tolkning. Deremot var det inom utskottet olika meningar, om iteration föreläge, ifall en hund, efter det han upptagits af eu person och blifvit från denne utlöst med fem kronor, blifvit af annan person upptagen. Både domare och enskilde hafva stannat i tvekan, om i sådant fall lösen skulle erläggas med fem eller med tio kronor. Ej heller finnes bestämdt om en hunds upptagande eu gång skall föranleda till erläggande af den högre afgiften kanske många år derefter och kanske på en helt annan ort, än der det första upptagandet skett. När en bestämmelse är så sväfvande och gifver anledning till så olika tolkningar, är det väl icke anledning att behålla den, om den ej är af väsentlig betydelse, och jag vågar påstå, att den ifrågasvarande bestämmelsen ej är detta. Den egentliga utgiften är naturligtvis ersättningen för vård och underhåll. Om egaren för öfrigt skall betala fem eller tio kronor, är skäligen betydelselöst. Jag föreställer mig därför, att det är bäst och enklast att sätta det fixa beloppet till fem kronor för hvarje gång.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag oförändradt.

Friherre Gripenstedt: Utskottets ordförande förklarade, att den gamla texten var så otydlig, att den kunde missförstås. Dessa ord: »der det oftare sker» hafva dock stått i den gamla jagtstadgan ända sedan år 1864, och de hafva, såvidt jag vet, icke föranledt missförstånd. Att de möjligen kunna misstolkas, vill jag ej bestrida, men jag tror, att det är omöjligt att skrifva en text, som jurister icke kunna tolka på olika sätt. Om nu samme egare låter hund löpa in på an-

nans jagtmark flera gånger, skall ju egaren, om han är känd, ofördröjligen underrättas. Kommer han tillbaka för att lösa igen hunden, har han i och med detsamma erkänt, att det är iteration. Faran för miss-tolkning är därför icke stor. Då egaren underrättas och skall utlösa hunden inom åtta dagar derefter, blir ersättningen för hundens föda mycket ringa. Och om det i allt fall blir någon kostnad för den, som skall utlösa hunden, blir vinsten för den, som födt hunden, icke stor, ty han får naturligtvis icke mera än skälig ersättning.

Jag instämmer i herr Ungers yrkande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr tal-mannen, att beträffande föreliggande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock, af herr *Unger*, att paragrafen skulle god-kännas med den ändring, att den punkt, som började med orden: »Vill egaren återfå hunden», erhöle den lydelse, Kongl. Maj:t före-slagit.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på god-kännande af herr Ungers yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner 16 § i lagutskottets förslag till lag om rätt till jagt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännas paragrafen med den af herr Unger före-slagna ändring.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 34;

Nej — 69.

17 §.

Herr von Möller: Eftersom nu i alla fall en del paragrafer skola omredigeras, och jag anser Kongl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

förslag vara afgjordt sämre, än hvad komitén här föreslagit, skall jag anhålla att få yrka, att den del af komiténs förslag, som här blifvit struken, »eller å annan mark på längre afstånd än 200 meter från bebodt hus», måtte få åter inkomma i paragrafen. Om sjelfva formuleringen vågar jag icke yttra mig, men jag finner komiténs förslag i sak vara att föredraga, hvarför jag, såsom sagdt, får yrka bifall till den föredragna paragrafen med den lydelse, motsvarande paragraf, § 24 i komiténs förslag, eger.

Herr Bergendahl: Jag är förekommen af herr von Möller och ber endast att få instämma i hans yrkande om att § 17 måtte erhålla samma lydelse som § 24 i komiterades förslag.

Herr statsrådet Annerstedt: § 17 i Kongl. Maj:ts förslag är alldeles öfverensstämmande med nu gällande lag, och det tillägg, som gjordes i komiterades förslag, torde väl gå allt för långt i afseende å rätten att nedskjuta katt, hvilket djur ju dock är annans egendom, om än icke lika dyrbart som villebråd. Intet skäl synes mig derför finnas att utsträcka den nu gällande bestämmelsen derhän, att katt, som anträffas på större afstånd än 200 meter från bebodt hus, finge, äfven om djuret skulle befinna sig å allmän landsväg, saklöst dödas.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets med den kongl. propositionen öfverensstämmande förslag.

Herr Bergendahl: Den, som har något sinne för jagtsporten, måste med stor förargelse se, då han beger sig ut på sina egor, huru dessa kattor stryka omkring och lura på åkrarna. Såsom förut framhållits af herr von Möller, gäller det här att bereda skydd åt det allra ädlaste af våra villebråd, rapphönsen. Lika väl som man har rätt att skjuta ned en katt, som anträffas i skog eller hage, borde man väl därför ha rätt att skjuta en katt, som anträffas ute på åker. Några betänkligheter borde väl här så mycket mindre kunna förefinnas, då det icke är föreskrifvet, att katt, som anträffas i skog eller hage, skall befinna sig på något visst afstånd från gården, utan han får dödas huru nära han än må vara, men komiterades förslag innehåller, att katt, som anträffas på åker, måste vara på ett afstånd af 200 meter från bebodt hus, för att man skall hafva rätt att döda djuret. Har man rätt att när som helst skjuta en katt, som anträffas i skog eller hage, borde man väl också ha rätt att skjuta en katt ute på åker på afstånd af 200 meter från bebodt hus.

Jag ber att fortfarande få instämma i herr von Möllers yrkande.

Herr Hasselrot: I sak har jag intet att invända mot det yrkande, som framstälts om, att rätten att nedskjuta kattor måtte blifva mera vidsträckt, än utskottet föreslagit, men jag fruktar, att den formulering, som nu här föreslagits af herr von Möller, icke är lämplig

såsom lagstadgande. I detta förslag heter det: katt, som anträffas i skog eller hage, eller å annan mark på längre afstånd än 200 meter från bebodt hus etc. Såsom det här står, skulle man kunna tolka bestämningen »på längre afstånd än 200 meter» såsom hörande äfven till »skog eller hage», och för att förekomma en sådan misstyding, önskade högsta domstolens flertal en omredigering af paragrafen. Denna omredigering har i Kongl. Maj:ts förslag skett på det sätt, att det föreslagna tillägget strukits.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Det kunde vara ganska riskabelt att antaga en så otydlig bestämmelse som den nu ifrågasatta, ty då kunde det hända, att man ej finge skjuta en katt äfven i skog eller hage annat än på längre afstånd än 200 meter från bebodt hus. En sådan bestämmelse, som visserligen å ena sidan i viss mån vidgar den nuvarande rätten, men som å andra sidan också inskränker den, tror jag icke bör af kamraren antagas.

Herr von Möller: Det är ju förmätet för en icke-jurist att disputera med en jurist om lagtolkning. Emellertid anser jag det vara mer sundt förnuft i komiténs förslag. För öfrigt satt ju ett f. d. justitieråd i komitén. Denne måtte väl också förstå, hvad som kan vara lämpligt föreslå till lagtext. — Jag vidhåller mitt förra yrkande.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på föreliggande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock, af herr *von Möller*, att paragrafen skulle antagas med den ändring, att näst efter ordet »hage» insköttes orden: »eller å annan mark på längre afstånd än 200 meter från bebodt hus.»

Härefter gjordes propositioner jemlikt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till det af herr von Möller framställda yrkandet vara med öfvervägande ja besvarad.

18 §.

Godkändes.

19 §.

Herr Unger: I denna paragraf har utskottet ändrat den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelsen. Det är fråga om rätten att från den, som oflofligen jagar på annans mark, taga jagtgevär, villebråd, redskap och hundar, och heter det vidare, att detta må behållas till vedermäle och pant — enligt utskottets förslag »till dess domstolen i målet sig utlätit», och enligt Kongl. Maj:ts förslag »till dess han rätt för sig bjuder».

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

Nu är i min tanke Kongl. Maj:ts förslag mycket att föredraga, ty icke kan man sägas innehafva något »till vedermäle och pant», då man är tvungen lemna det från sig, så snart domstol utlätit sig i målet.

Jag får därför yrka den ändring i utskottets förslag, att i stället för orden »till dess domstolen i målet sig utlätit» måtte inskjutas orden »till dess han rätt för sig bjuder».

Då Andra Kammaren redan bifallit paragrafen med den af mig föreslagna lydelsen, bör det desto mindre kunna möta betänkligheter i denna kammare att bifalla mitt förslag, som kamrarne i så fall blefve eniga i denna punkt.

Herr statsrådet Annerstedt: Andra Kammaren har antagit § 19, sådan § är af Kongl. Maj:t föreslagen, och jag hemställer, att Första Kammaren måtte fatta samma beslut.

Herr Hasselrot: Att lagutskottet gjort den nu klandrade ändringen i det kongl. förslaget, har, såvidt jag förstår, skett helt och hållet i jagtegarens eget intresse. Det har nemligen framhållits såsom en icke osannolik effekt, i fall lagen erhöile den lydelse Kongl. Maj:t föreslagit och herr Unger nu yrkat, så att hvad man fråntagit den olofligen jagande skulle få behållas, »till dess han rätt för sig bjuder», att jagträttsegaren i vissa fall skulle råka i vanskligheter.

Man behöfver blott tänka sig det fallet, att en rik jägare är ute och anträffas t. ex. under oloflig elgjagt. Jordegaren vill taga från honom hans bössa och annan jagtredskap för att behålla såsom pant och vedermäle, men då säger jägaren: jag är icke skyldig att lemna den från mig, blott jag betalar ersättning, och hvad kostar det? Jordegaren nämner något belopp, t. ex. 300 kronor, och jägaren betalar summan, men får behålla sin jagtredskap, och jagträttsinnehafvaren går på så sätt miste om ett viktigt bevismedel. I en rättegång om oloflig elgjagt är det t. ex. af vigt att kunna konstatera, att jägarens bössa varit laddad med kula och icke med hagel; det är viktigt att kunna förete jägarens hela jagtutrustning för att visa på hvad slags jagt han varit ute.

Det är således för att göra jagträttsinnehafvarens skydd så fullständigt som möjligt, som utskottet här insatt orden »till dess domstolen i målet sig utlätit».

Nu är icke meningen med utskottets förslag, att jägaren icke skall kunna återfå hvad honom fråntagits, förrän domstolen dömt i målet, utan meningen är, att så snart bevisningen är fullt klar, kan domstolen förklara honom berättigad att återfå godset, men då jagträttsinnehafvaren är berättigad att behålla det »till vedermäle och pant», kan domstolen naturligtvis icke ålägga honom att återlemna detsamma utan ersättning. Gifves ej sådan, behåller han det fortfarande.

Jag tror icke, att saken är af någon synnerlig vigt, men jag ber emellertid att få yrka bifall till utskottets förslag. Vid ärendets förnyade behandling i utskottet blir tillfälle till så många jemkningar mellan kamrarnes beslut, att man visst icke riskerar något genom att här antaga detta förslag.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande paragraf yrkats: 1:o) att densamma skulle godkännas; 2:o) af herr *Unger*, att paragrafen skulle antagas med den ändring, att orden »till dess domstolen i målet sig utlåtitt» utbyttes mot orden »till dess han rätt för sig bjuder»; och 3:o) att motsvarande paragraf i Kongl. Maj:ts förslag skulle godkännas.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till det under 3:o här ofvan upptagna yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

20 och 21 §§.

Godkändes.

22 §.

Friherre Gripenstedt: Vid flere af de föregående paragraferna skulle jag kunnat haft erinringar att göra, men jag har velat inskränka mina yrkanden till det minsta möjliga. Den nu föredragna paragrafen anser jag emellertid vara af så stor vigt, att jag måste påyrka en ändring i Kongl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta förslag.

Om man jemför § 22 i Kongl. Maj:ts förslag med motsvarande § 30 i komiténs förslag, skall man finna en mycket väsentlig skilnad. Komiténs förslag lyder i hithörande delar:

»Böter, som efter denna lag ådömas, skola fördelas sålunda, att två tredjedelar tillfalla åklagaren och en tredjedel den kommun, der öfverträdelsen egt rum. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

I händelse af bristande tillgång, förvandlas böterna efter allmän strafflag.»

Kongl. Maj:ts förslag innehåller deremot, att alla böter skola tillfalla kronan. Åklagaren får der icke ett öre af ådömda böter. När man vet, hur svårt det är att få åtal till stånd i jagtmål, tycker jag icke, att man borde taga bort den lilla uppmuntran, som kan ligga i åklagareandelen.

Nu vet jag, att man invänder mot mig, att det är blott få enligt denna lag straffbara förseelser, som falla under allmänt åtal, men sådana fall finnas dock. Dessutom är det att hoppas, att i en framtid jagtmärken eller jagtpass skola komma till stånd hos oss, och då skulle ju öfverträdelser af föreskrifterna derom falla under denna lag.

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

21 § i lagen innehåller vidare, att förbrytelser, hvilka blott förnärma enskild persons rätt, icke få åtalas af annan än målsegare. Skulle nu § 22 bifallas med den lydelse komitén här föreslagit, synes det mig, att en målsegare, som anställer åtal, skulle här vara likställd med annan åklagare och således berättigad till andel i ådömda böter. Man fruktar måhända, att komiténs förslag skulle leda till bönhaseri och onödiga åtal, men jag tror icke, att folk i allmänhet är särdeles böjdt för att anställa några åtal alls uti jagtmål. Det enda skäl, hvarpå Kongl. Maj:t stödt sitt förslag, är det, som framstälts af justitierådet Westring i hans kritik öfver komiténs utlåtande, deri han säger: »I strafflagen samt de flesta öfriga nyare författningar af allmän lags natur är stadgadt, att böter skola tillfalla kronan»; och hemställde justitierådet därför, att så skulle bestämmas äfven i denna lag. Förslaget har således framkommit i rent formalistiskt syfte, nemligen för att få de olika lagbestämmelserna för böter så uniforma som möjligt. Det är dock att märka, att den återopade grundsatsen icke följts i alla nyare författningar af allmän lags natur; justitierådet säger sjelf, att det blott är i de *flera*. Och enligt stadganden af administrativ natur tillfalla af böter nästan alltid två tredjedelar åklagaren och återstoden i många fall kommunen — åtminstone gäller detta i författningarna om försäljning af bränvin och af maldrycker. Enligt vår nuvarande jagtstadga delas böter med två tredjedelar till åklagaren och en tredjedel till kronan, och jag förmodar, att den blifvande nya jagtstadgan kommer att upptaga en liknande bestämmelse. Det förefaller mig då vida lämpligare, att samma fördelning är bestämd i jagtlagen som i jagtstadgan, än att aldeles olika grunder äro i detta afseende gällande i de båda författningarna.

Jag fäster här den hufvudsakliga vigten vid, att två tredjedelar af böterna tillfalla åklagaren — om den återstående tredjedelen tillfaller kronan eller kommunen, anser jag vara af jembörelsevis mindre betydelse. Dock tror jag, att det i många fall skulle blifva lättare att åstadkomma bevisning, om kommunen har andel i böterna, och ej heller antager jag, att det hos Riksdagen skall förefinnas någon motvilja mot att öfverföra denna bötesandel till kommunen. För närvarande ligger på kammarens bord sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande med anledning af Kongl. Maj:ts förslag om försöksmobilisering, och med afseende å bötesbestämmelserna har utskottet här vidtagit den ändringen i Kongl. Maj:ts förslag, att det hemställt om, att kommunen skulle erhålla andel i böterna. Jag tror icke, att det är ogrannlaga, om jag säger, att denna ändring tillkommit på begäran af ledamöterna i utskottet från Andra Kammarerna. För min del håller jag således före, att den lyckligaste lösningen af den föreliggande frågan skulle vara att låta kommunen få bötesandel. Hufvudsaken är emellertid, såsom sagdt, att åklagaren får sådan.

Jag ber att få yrka, att paragrafen erhåller den lydelse, som komitén föreslagit.

Herr Hasselrot: Det har talats om önskvärdheten af likhet med jagtstadgans bestämmelser i detta hänseende. Jag tror nog, att jagtstadgan städse kommer att bibehålla den nuvarande fördelningen af böterna, så att två tredjedelar tillfalla åklagaren och en tredjedel kronan, men deremot är i strafflagen redan bestämdt, att alla böter, äfven sådana för oloflig jagt å enskild mark, skola i sin helhet gå till kronan, och någon ändring härutinnan är ju icke ifrågasatt. Jag vågar äfven påstå, att de böter, som omtalas i denna lag, stå närmare de böter, som ädömas enligt strafflagen, än dem, som ädömas enligt jagtstadgan.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

För öfrigt ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att den förevarande bestämmelsen är af synnerligen liten betydelse. Kammarens ledamöter behagade observera, om hvilka förbrytelser det enligt 20 § här är fråga. Den första är den, som omtalas i 9 § 1 mom., der det heter: Har någon ringat björn i ide, hafve ensam rätt att jagten fullfölja, och må ej annan, med vetskap att björnen är ringad, djuret ur idet uppskrämma. Den andra omtalas i 14 § och består, enligt den formulering kammaren gifvit åt paragrafen, i att någon utan lof söker skrämma eller drifva villebråd från mark, der han ej sjelf har jagträtt. Den tredje är den i 15 § omförmälda, att utan vederbörligt tillstånd med skjutgevärfärdas öfver jagtområde, och slutligen den fjerde, som omnämnes i 16 § 1 mom., att medföra eller insläppa okopplad hund å annans inhägnade jagtområde.

Alla dessa fall äro ytterst obetydliga och relativt sällan förekommande. Förseelserna få ej heller åtalas af allmän åklagare, då de blott förnärma enskild persons rätt, utan då måste åtalet anställas af målsägaren. Friherre Gripenstedt trodde, att, om den af honom föreslagna lydelsen antogs, målsägare, som sjelf utförde åtalet, skulle få åklagarens bötesandelar, men detta är ett misstag. Dessa andelar skulle utgå endast när allmän åklagare utförde åtalet.

Jag tror således, att det skulle vara både opraktiskt och oformligt att antaga friherre Gripenstedts förslag, och jag får därför yrka bifall till utskottets förslag.

Grefve Wachtmeister, Fredrik: I det stora hela är jag af samma åsigt som friherre Gripenstedt och vill äfven förorda komiténs förslag i denna punkt.

Det enda afseende af någon vikt, deri jag är af skiljaktig uppfattning från honom, är hvad angår hans åsigt, att Kongl. Maj:t vid utfärdande af jagtstadga icke skulle fråga efter hvad som här bestämmes, utan i jagtstadgan tillämpa en annan fördelning af böterna. För min del håller jag för troligare, att, om det beslutes, att böter enligt jagtlagen skola tillfalla kronan, Kongl. Maj:t bestämmer detsamma i jagtstadgan.

Friherre Gripenstedt framhöll, huru i allmänhet dåliga följder vore att vänta, om det föreliggande förslaget skulle blifva lag. Jag ber

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

särskildt att få fästa mig vid, hurudana följderna skulle blifva i de nordliga delarna af landet, der, såsom kammarens ledamöter hafva sig bekant, tjufskytte på elg sorgligt nog är mycket utbredd. Det klagas ofta öfver, att kronans representanter icke skulle uppträda deremot med den kraft, som vore önskvärd, men jag tror, att klagomålen icke äro berättigade, utan att dessa representanter göra så mycket som möjligt för att hindra detta tjufskytte. Det är emellertid alltid stora svårigheter för skogstjenstemännen att kunna få fast tjufskyttarne, och saken ställer sig för dem mycket dyr. Jag känner sålunda en man, som, under det han var jägmästare i Vesterbotten, hade anhängiggjort tolf elgmål. Af dessa förlorade han tio och vann endast två. Han skulle då få åtminstone bötesandel i dessa två mål, men svaranden i det ena målet förebar fattigdom och satt af böterna. Af bötesandelen i det andra målet måste han lemna hälften till länsmannen, som hjälpt honom vid åtalen. Allt hvad jägmästaren fick var sålunda 75 kronor, men hvart och ett af elgmålen hade kostat honom 70 à 80 kronor. Jag vet äfven en jägmästare i Vermland, som åsamkades så stora omkostnader, då han i detta afseende fullgjorde hvad han ansåg tillhöra sin tjenst, att han var nödsakad att gå in till Kongl. Maj:t med anhållan om bidrag till kostnadernas betäckande. Han fick verkligen också en gratifikation sig tilldelad.

Med hvad jag nu anfört tror jag mig hafva visat, att det är mycket svårt för skogstjenstemännen att fullgöra sin pligt, äfven med de nuvarande bestämmelserna, men att det skulle blifva mycket värre för dem, om de icke finge någon bötesandel alls. De hade då ingen utsigt att kunna få någon ersättning för sina kostnader, då de ju i allmänhet icke kunna gå in till Kongl. Maj:t och begära gratifikationer.

Jag ber att få ansluta mig till friherre Gripenstedts yrkande.

Herr statsrådet Annerstedt: Herr grefve och talman, mina herrar! Såsom ett skäl, hvarför man skulle ändra 22 § af förevarande lagförslag i öfverensstämmelse med det af friherre Gripenstedt framställda yrkandet, har af den senaste talaren anförts, att, om 22 § i denna lag skulle kvarstå oförändrad i enlighet med utskottets förslag, Kongl. Maj:t skulle, då det blefve fråga om den administrativa jagtstadgan, komma att finna en grund att icke medgifva åklagaren någon andel af böterna i den omständigheten, att böterna enligt den nu föreliggande lagen skulle tillfalla kronan. Man synes mig dock icke vara berättigad att draga en sådan slutsats. Anledningen till att denna 22 § affattats så, att böterna skola tillfalla kronan, ligger i främsta rummet deri, att den författning, hvarmed vi nu äro sysselsatta, är af allmän lags natur, och det är en gängse grundsats, att böter, som ådömas efter allmänna lagen, skola tillfalla kronan. Denna grundsats är sanktionerad af strafflagen och plägar i allmänhet iakttagas vid författningar af allmän lags natur. När man deremot kommer in på det administrativa området, följas, såsom redan af en föregående talare

blifvit yttradt, andra grundsatser. Der är det något helt vanligt, att böterna delvis tillfalla åklagaren, som derigenom uppmuntras till beifrande af administrativa öfverträdelser. Jag tror sålunda, att kammaren kan bifalla den 22 §, sådan den i utskottets förslag föreligger, utan att i någon mån derigenom prejudicera bötesfördelningen i den administrativa författningen.

*Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)*

Då den senaste talaren ansåg, att genom den af friherre Gripenstedt föreslagna ändringen af 22 § åklagarens ställning skulle i någon mån blifva förbättrad, så ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att i den 21 §, sådan den nyss här blifvit antagen, heter det, att »förbrytelser emot denna lag, hvilka blott förnärma enskild persons rätt, må icke åtalas af annan än målsegaren». Gå vi nu till 9, 14, 15 och 16 §§, så finna vi, att alla dessa paragrafer innefatta öfverträdelser af den beskaffenhet, att de blott kunna förnärma enskild persons rätt. Således blifver åklagarens ställning fullkomligt oberörd af den lydelse, som 22 § i förevarande lagförslag kommer att erhålla.

En af de föregående talarne, lagutskottets ärade ordförande, har redan framhållit, huru obetydliga de förseelser äro, som i denna lag afses och på hvilka 22 § skulle hafva tillämpning.

På dessa skäl och då det ju är önskligt, att lagstiftningen i fråga om bötesfördelningen är systematisk i landets rätt, vågar jag hemställa, att kammaren ville låta bötesfördelningen i denna del af allmänna lagen vara lika den, som strafflagen bestämmer. Jag yrkar bifall till 22 § enligt lagutskottets förslag.

Herr Unger: Herr grefve och talman! Jag vet väl, att brottmålslagstiftningen på senare tider temligen allmänt gått i den riktningen, att böterna skola tillfalla kronan, men det gifves dock atskilliga undantag, och ur jagtvårdssynpunkt skulle jag för min del verkligen vilja tillstyrka ett undantag i detta fall.

Den omständigheten, att en del förseelser mot jagtstadgan skola dömas efter allmän lag och böterna sålunda tillfalla kronan, kan icke anses vara ett skäl mot detta, ty dessa förseelser dömas efter strafflagen, under det att de förseelser, om hvilka den nu föreliggande lagen handlar, skulle efter denna lag bedömas. Nu säger man, att de äro så obetydliga och icke spela någon roll. Men det spelar en ganska stor roll för den, som, med utsigt att få underkasta sig stora utgifter, anställer ett åtal, att åtminstone kunna hoppas att få andel i böterna.

Nu har både herr justitieministern och ordföranden i lagutskottet fäst uppmärksamheten derpå, att åtskilliga mål icke få åtalas af allmän åklagare och att i dessa fall målsegaren icke skulle få del af böterna. Denna anmärkning är fullkomligt riktig, och med anledning deraf skulle jag vilja föreslå följande förändrade lydelse af denna paragraf: »Af böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla två tredjedelar åklagaren eller, der åklagaren ej förer talan, målsegaren, och en tredje-

Lagförslag
om rätt till
jagt.
(Forts.)

del den kommun, inom hvilken åtalade förseelsen är begången. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagares andel. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag».

Jag hoppas, att friherre Gripenstedt och grefve Wachtmeister icke skola hafva något emot att i stället för friherre Gripenstedts förslag taga detta, hvilket undanrödjer den påpekade olägenheten. Jag hemställer sålunda om bifall till denna redaktion af 22 §.

Friherre Gripenstedt: Herr grefve och talman! Innebörden i herr Ungers förslag var ungefär densamma som i det af mig framställda. Då emellertid herr Ungers förslag möjligen är mera tydligt och rakt på sak gående, skall jag öfvergå till detsamma, så mycket hellre, som det icke kan vara skäl att splittra sig på flera yrkanden. Jag anhåller således att få taga tillbaka mitt förra yrkande och instämman med herr Unger.

Grefve Wachtmeister, Fredrik: Äfven jag ber att få instämman med herr Unger.

Herr Leman: Att befrämja jagtvården är ju något godt, men att för den skull bryta enheten i lagstiftningen synes mig icke vara något godt. Nu är det ju egendomligt, att om någon olofligen fiskar i annans fiskevatten och därför dömes till böter, så tillfalla dessa kronan; men om någon olofligen jagar på annans mark, skulle en del af böterna tillfalla åklagaren. Det synes mig vara en ytterst liten konsekvens i detta.

På dessa grunder och äfven på dem, som anförts af herr justitie-ministern och af lagutskottets ordförande, skall jag be att få yrka bifall till utskottets betänkande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talman, att i afseende på förevarande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock, af herr Unger, att paragrafen skulle antagas att lyda sålunda: »Af böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle två tredjedelar åklagaren, eller, der åklagaren ej förer talan, målsegaren, och en tredjedel den kommun, inom hvilken åtalade förbrytelsen är begången. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel».

Härefter gjordes propositioner jemlikt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till herr Ungers yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Öfvergångsstadgandet, ingressen och rubriken.

Godkändes.

Utskottets förslag till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889.

Godkändes.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut vid föredragningen af lagförslagen.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 24 och 25 sistlidna april bordlagda utlåtande n:o 42, i anledning af väckt motion om tillägg till 30 § 1 mom. fattigvårdsförordningen, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 28 nästlidne april och den 1 *Sanmanjemkningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.* innevarande maj bordlagda memorial n:o 43, med föranledande af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande lagutskottets utlåtande n:o 30, i anledning af väckta motioner angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Friherre Palmstierna: Herr grefve och talman, mina herrar! Med fullt erkännande, att lagutskottets sammanjemkningsförslag lemnat en, såsom utskottet sjelft säger, »så i formelt som sakligt hänseende tillfredsställande lösning» såsom sådan, måste man dock anse det vara en annan fråga, om det är lämpligt, att Första Kammaren bifaller detsamma. Det gäller ju här att, med bibehållande af det utaf Första Kammaren föreslagna röstmaximum af 5,000 fyrkar, ändra det relativa röstmaximum från en femtedel till en tiondedel. Denna skilnad är icke så liten. Enligt 1892 års statistik, den sista, som i detta hänseende står oss till buds, medför denna bestämmelse om en tiondedel en ungefär tre gånger så stark inskränkning som det af Första Kammaren med endast två rösters majoritet beslutade relativa röstmaximum af en femtedel. Man ansågs befara ett missbruk af rösträtten i 216 kommuner; men rösträttens begränsning till en tiondedel af hela fyrktalet skulle verka i icke mindre än omkring 1,300 kommuner. Deraf skulle komma att beröras närmare 2,000 röstegande, dels enskilde, dels bolag. Denna förändring skulle således hafva en ganska stark verkan och otvifvelaktigt äfven öfva inflytande på valen till landstingen.

Då enligt min föreställning man härvidlag bör gå framåt endast

*Sammanjemkningsförslag i fråga om in-
skränkning af
den kommu-
nala röst-
rätten på
landet.
(Forts.)*

småningom och först se hvad ett steg verkar, innan man tager det nästa, tager jag mig friheten, herr grefve och talman, hemställa om afslag å lagutskottets sammanjemkningsförslag.

Herr Boström, Filip: Herr grefve och talman, mina herrar! Den föregående ärade talarens yttrande står ju i fullkomlig öfverensstämmelse med det uttalande, som han i egenskap af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län afgifvit i anledning af kommunalskattekomiténs betänkande. Han lyckades, då denna fråga förra gången förevar här i kammaren, att få majoritet för den uppfattning rörande den kommunala rösträttens begränsning, som han i detta sitt uttalande angaf. För min del står jag på en annan ståndpunkt. Jag har i det uttalande i ämnet, som jag af samma anledning afgifvit, anslutit mig till det i kommunalskattekomitén af herr Sidenbladh gjorda yrkandet. Jag är sålunda på grund af mina antecedentia i frågan oförhindrad att tillstyrka bifall till det sammanjemkningsförslag, som här föreligger och som i dag blifvit af Andra Kammaren så godt som utan något meningsutbyte antaget.

Det har vid såväl offentliga som enskilda sammanträden förefallit mig, som om kammaren vore mest orolig för verkningarna af det absoluta röstmaximum. Bestämda uttalanden i denna rigtning hafva vid åtskilliga tillfällen framkommit. Men om man fastslår det relativa röstmaximum till en tiondedel och, i enlighet med sammanjemkningsförslaget, bestämmer det absoluta röstmaximum till ett röstetal, motsvarande 5,000 fyrkar, så befinnes det, efter eu uppgift, som lagutskottets ärade ordförande har visat mig, att endast 42 kommuner blifva berörda af detta röstmaximum. I dessa 42 kommuner skulle förändringen komma att verka på 63 aktiebolag, 10 enskilda bolag och 3, säger tre, enskilda personer.

Jag tror för min del, att faran icke är så stor, om man tager detta steg. Jag ber att få fästa herrarnes uppmärksamhet på, att det icke endast är de liberala fraktionerna i Andra Kammaren, som år efter år, gång efter annan antagit det förslag, som äfven i år förelagat; det är äfven herrarnes egna intima vänner i den kammaren. Och hvarför gå dessa, som i öfrigt äro ganska betänksamma, att taga ett steg i den rigtning, hvarom här är fråga. Hvarför, säger jag, gå dessa in på en sådan förändring? Jo, efter mitt förmenande därför att de känna, att det inom landet finnes en allmän opinion för en ändring i detta hänseende, och därför att de befara, att, om ingen ändring härvidlag vidtages, det kan hända, att fullmagterna komma att gå till andra händer än jordbrukarnes. Detta tror jag för min del vara anledningen, hvarför landtmännen inom Andra Kammaren äro så angelägna om att en ändring skall ske.

När jag senast hade ordet i denna fråga, har en ärad talare på skaraborgsbänken korrigerat mig och sagt, att det icke vore sant, att rörande denna fråga en allmän opinion finnes inom landet. Han sade,

att inom Skaraborgs län finnes en sådan opinion icke. Han har naturligtvis fullkomligt rätt, i hvad det gäller den domsaga, hvars representant han i många år varit i Andra Kammaren, och jag är fullkomligt öfvertygad om att han också har rätt beträffande de trakter, der han för öfrigt personligen verkat och arbetat. Men af andra representanter från samma län har jag hört, att samma uppfattning, som jag nyss tillät mig beteckna såsom allmän, äfven gör sig gällande i denna landsdel.

Sammanjemkningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.
(Forts.)

Nu är det fråga om, huruvida det icke vore politiskt riktigt att taga ut steget. Andra Kammaren har bjudit Första Kammaren handen, och Första Kammaren har nu i sin magt att afslå eller bifalla. Under de senare tiderna har det förefallit mig, som om slitningarne kamrarna emellan hafva tilltagit. De hafva tilltagit under en tid, då en allmän uppfattning förefinnes derom, att de små nationerna skola sammansluta sig för att i farans stund stå såsom en man. Huru har det gått i detta hänseende i Finland? Der stodo två partier, svecomaner och fennomaner, gent emot hvarandra. De hafva bjudit hvarandra handen, och der står nu ett enigt, fastän litet folk.

Ser man nu på förhållandena på den skandinaviska halfön, så tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på de svåra strider och de svåra sår, af hvilka den svensk-norska unionen lidit under de senaste åren. Dessa sår hafva varit sådana, att man många gånger haft skäl att befara förblödning. Och det är icke underligt, om det skulle sluta med förblödning, då man vet, att den norska venstern på sitt unionsprogram uppställt unionens upplösning. Huru är förhållandet nu? Man har strukit bort denna programpunkt. Hvarför manne har man strukit bort den programpunkten *nu*? Jo, därför, att äfven den norska venstern inser, att med en sådan prekär ställning, som de mindre länderna befinna sig i under dessa tider, det är nödvändigt att hafva ryggen fri och stå tillsammans, om faran kommer. Jag hemställer vördsamt, om det icke är skäl att se till hvad som kan göras för att bibehålla och utveckla *den* tanken. Huruvida så skett genom en del af de anföranden, som i dag afgifvits i denna kammare, derom behagade kammaren sjelf döma.

Ser man åter på förhållandena inom vårt eget land, är det ju alldeles ostridigt, att ibland alla partier och i alla delar af landet hafva olika tidningsorgan, såväl liberala som konservativa, ja, till och med socialistiska, enats om, att faran verkligen är så stor, att man nu måste släppa en del gamla fördomar, om jag så må säga, och gå tillsammans för att bilda det starkaste försvar, som landet kan åstadkomma. I detta hänseende hafva under de senaste åren äfven Riksdagens båda kamrar visat en offervillighet, om hvars innebörd man endast för fem år sedan icke kunde hafva någon aning. Dessa beslut hafva till och med ofta fattats utan gemensam votering.

Nu vill jag fråga: är det i dessa tider icke skäl uti att se till, att den nationalkänsla, som ligger i en sammanslutning i dessa hän-

Sammanjemk-
ningsförslag i
fråga om in-
skränkning af
den kommu-
nala röst-
rätten på
landet.
(Forts.)

seenden, må alltjemt fortfara? Jag gifver denna ärade kammare rätt deruti, att den från sin sida gjort hvad den kunnat, och ingen kan mer än jag vara tacksam för de kraftiga steg, som från denna kammare tagits. Detta har äfven erkänts af Andra Kammaren. Men huru skall det gå, om man ena gången fordrar, att medkammaren skall följa med på en uppfattning, som man anser vara för landet så ofantligt vigtig, och andra gången icke gifver Andra Kammaren medhåll i några af de punkter, i hvilka samma kammare förnyade gånger uttalat sin uppfattning? Kan man icke, säger jag, befara, att det goda samarbete, hvarom särskildt 1900 års Riksdag, hvad angår försvarsfrågan, burit ett det vackraste vittnesbörd, skall gå tillbaka? Vi hafva att hoppas på att till nästa år få fram ett värnpligtsförslag. Af ett sådant förslag äro, jag är öfvertygad derom, de flesta af denna kammares ärade ledamöter lika varma vänner som jag. Men tro herrarne icke, att det vore bättre, lyckligare och lättare att få det förslaget igenom ett kommande år, om denna tvistefråga, som nu föreligger, på förhand vore afgjord? Och det *kan* hända, att, om den afslås — hvilket jag dess värre befara — Första Kammaren småningom blir forcerad att gå längre i fråga om förändring af den kommunala rösträtten, än hvad detta moderata förslag angifver.

Det är på dessa skäl och då jag för min del tror, att detta förslag, i den form det nu föreligger, icke skall komma att inverka på denna kammares sammansättning, som jag, herr grefve och talman, tillåter mig att yrka bifall till lagutskottets sammanjemkningsförslag.

Herr Dickson: Herr grefve och talman, mina herrar! Jag kan icke följa den föregående talaren i hans varmhjertade föredrag. Jag skall be att få hålla mig strikt till frågan.

Vid ärendets föregående handläggning afslog Första Kammaren alla förslag om den kommunala rösträttens utvidgning, som gingo längre än det af friherre Palmstierna framlagda, och detta segrade endast med två rösters majoritet öfver yrkandet om rent afslag. Vid sådant förhållande synes det mig icke finnas något skäl för kammaren att frångå sitt en gång fattade beslut.

Det är gifvet, att, när i fråga om en lag, sådan som t. ex. den nyss behandlade jagtlagen, kamrarna stanna i skiljaktiga beslut beträffande vissa punkter, en sammanjemkning bör komma till stånd. Men här gäller det icke en sammanjemkning af detaljer, utan här gäller det just det väsentliga i lagen. Jag kan för den skull icke finna, att man bör antaga det föreliggande sammanjemkningsförslaget.

Jag har flere gånger uttalat önskvärdheten deraf, att, när frågan löses, lagstiftningen må baseras på en klarare och bestämdare grund för den kommunala beskattningen. Särskildt vill jag påminna derom, att det absoluta maximum kan höjas och sänkas genom bestämmelser i bevillningsförordningen. Om man fastställer bevillningen till 50 öre för 100 kronors inkomst, så höjes detta maximum. Upptager man åter

bevillningen till 2 kronor för 100 kronors inkomst, så sänkes det absoluta maximum, och rösträtten begränsas skarpare än, som afsetts. Detta visar väl riktigheten af min åsigt, att man bör hafva eu bestämmande och klarare grund, innan man gifver sig in på att ändra den nu gällande lagstiftningen. Om man gör en förändring, innan denna fastare grund är lagd, får man snart göra den om igen.

Jag ber att få yrka, att kammaren måtte, med afslag å lagutskottets hemställan, vidhålla sitt förut fattade beslut.

Sammanjenningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.
(Forts.)

Herr Rudebeck: Jag yttrade mig icke, då denna fråga förra gången förevar i kammaren. Derför beder jag nu få säga några ord och dervid få framhålla, att jag icke är motståndare mot förslaget om en begränsning af den kommunala rösträtten. Detta har jag lagt i dagen, då jag såsom ledamot i den s. k. kommunala rösträttskomitén biträdde komiténs beslut om en relativ begränsning af denna rösträtt. Men deremot är jag, liksom då, fortfarande bestämd motståndare till förslaget om *absolut* begränsning, emedan jag anser, att den ur principiell synpunkt icke kan godkännas. Visserligen är det sant, att den siffra, som nu här angifves — 5,000 fyrk — icke spelar någon betydande roll, men i och med detsamma man antager principen om den absoluta begränsningen, är sedermera ett steg vidare i den riktningen lätt taget, och dermed skapas orättvisa.

Af detta skäl ber jag att få yrka afslag å utskottets förevarande hemställan.

Herr Bergendahl: Den ärade talaren på södermanlandsbänken yttrade nyss, att jag säkerligen hade misstagit mig i det påstående jag gjorde, när denna fråga förra gången förelåg till behandling, nemligen att inom Skaraborgs län icke skulle finnas något allmänt behof i afseende å en begränsning af den kommunala rösträtten. Jag vågar fortfarande påstå, att jag i detta fall icke har begått något misstag. Jag vill deremot naturligtvis icke påstå, att den uppfattning, som den ärade talaren på södermanlandsbänken i detta fall fått med anledning af samtal med ledamöter från detta län, skulle på något sätt vara originitig på så vis, att herr Boström skulle hafva tolkat deras uttalanden på det vis han sjelf framhållit, men man kan tänka sig, att hans sagesmän kunna hafva stått på en mindre säker ståndpunkt i detta fall, än hvad jag gör.

Samme talare nämnde nyss, att Andra Kammaren hade enigt beslutat att gå in på lagutskottets här föreliggande jemkningsförslag — att icke något motstånd från Andra Kammaren höjt sig mot detta förslag. Jag har ju tillhört Andra Kammaren under en lång följd af år, och denna fråga har under dessa år många gånger varit under behandling, och det har gått då som nu, att frågan icke blifvit, som jag kan erinra mig, föremål för votering, utan Andra Kammaren har godkänt förslaget om ändring i den kommunala rösträtten, men detta

Sammanjemkningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.
(Forts.)

innebar därför icke, att kammaren varit enig om ett sådant beslut, utan efter hvad jag tror mig veta innebar det, att de af Andra Kammarrens män, som icke ville vara med om en rubbning af den kommunala rösträtten, litade på Första Kammarren, att Första Kammarren aldrig skulle gå in på en våldsamhet i den vägen.

Nu har den ärade talaren sagt, att man icke visat något tillmötesgående i denna fråga, men jag frågar, om det icke varit tillmötesgående i ganska vidsträckt mån, då kammaren antog friherre Palmstiernas förslag. Hvad mig sjelf beträffar, talade jag för att kammaren skulle antaga ett sådant förslag, som herr vice talmannen framlagt. Jag undrar, om man då kan säga, att icke Första Kammarren visat tillmötesgående, om den äfven icke gått så långt, som herr Boström önskat, att den skulle göra. Såsom herr Dickson nämnde, är det väl skäl att betänka sig, inuan man går med så långt, som lagutskottet i sitt medlingsförslag hemställt, ty visserligen kan det vara på det viset, som meddelades af lagutskottets ärade ordförande och som herr Boström omnämnde, att det icke skulle göra så stor förändring, som man tänkt sig, men dessa af lagutskottets ärade ordförande gjorda beräkningar hvilat på 1892 års statistik, och det har framhållits förut, att denna statistik numera vore föråldrad. Jag undrar, om det icke vore skäl att, i stället för att gå så långt, som lagutskottet föreslagit, afvakta vidare utredning i saken, en utredning, som ligger deri, att man får en statistik, så att man vet, hvart det bär.

Nu nämnde den ärade talaren, att man skulle ställa sig på samma grund som i Norge. När man ser, huru Norge allt mer och mer utvidgar de politiska rättigheterna, borde Sverige följa med. Kanhända missuppfattade jag talaren, men det föreföll mig åtminstone så, att om Sverige följde Norge i det afseendet, skulle de unionella förhållandena sedan i en framtid på tillfredsställande sätt jemsides kunna lösas. Har jag häri misstagit mig, skall jag derom icke vidare yttra mig.

Som jag tog mig friheten säga, har jag icke funnit annat, än att Första Kammarren visat allt tillmötesgående, och om lagutskottets sammanjemkningsförslag nu faller, torde därför denna fråga icke vara undanskjuten till en alltför aflägsen framtid, utan föreställer jag mig, att den ganska snart skall blifva löst, då, såsom man erfarit under debatten i Första Kammarren, från så många olika håll, från såväl det s. k. protektionistiska partiet som från andra sidan, framhållits önskvärdheten af denna reform, men det är just frågan, huru denna reform skall utföras, om man skall gå betänksamt till väga eller kasta sig väl hastigt »ins Blaue hinein».

Jag förenar mig med friherre Palmstierna, som yrkat afslag på lagutskottets här föreliggande sammanjemkningsförslag.

Herr von Ehrenheim: Då denna fråga diskuterades i kammaren vid förra tillfället, förordade jag det förslag, som herr Sidenbladhs i sin reservation i komitén omfattat, eller ett röstmaximum af eu tion-

dedel af kommunens hela fyrktal och i intet fall högre röstetal än för 1,000 fyrkar. Det förslag, som för närvarande föreligger, är närmare de åsikter, som i Första Kammaren gjorde sig gällande, och det synes mig, som det skulle vara synnerligen mycket att beklaga, om Första Kammaren på sin ståndpunkt förkastade ett sådant förmedlingsförslag. Min uppfattning är den, att hvar och en, som intresserar sig för en moderat lösning af den kommunala rösträttsfrågan, bör särskildt i nuvarande ögonblick, då underrättelse ingått, att Andra Kammaren antagit förslaget, gå med på detsamma. Herrarne torde erinra sig, att denna tiondedel räknas af kommunens hela fyrktal och att på en kommunalstämma aldrig hela fyrktalet är representeradt. Tiondedelen är således icke obetydligt mera i verkligheten, än hvad på papperet synes.

Sammanjemkningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.
(Forts.)

Jag anhåller att få yrka bifall till det föreliggande sammanjemkningsförslaget.

Grefve Hamilton: För den händelse denna kammare fäster afseende vid de önskningsar, som finnas i landsorten, tror jag mig med säkerhet kunna säga, att i den landsända, jag tillhör, det önskningsmål är allmänt, att den kommunala rösträtten måtte inskränkas, och det är väl tydligt och klart, att så skall vara förhållandet, då de besutne jordbrukarne se den kommunala magten gå sig ur händerna samt öfvergå till storindustrien. Äfven de, som frukta en rubbning af nuvarande förhållanden, vilja hafva en begränsning, ty infördes icke en sådan, kommer just en rubbning att inträda, i det jordbrukarne komme att till vinst för storindustrien förlora magten. Här har sagts, att denna kammare icke borde frångå sitt en gång fattade beslut, då det vore skiljaktigt från Andra Kammarens, men jag vågar hemställa till den aktade talaren, som hade detta uttalande, huru det blefve möjligt att, om hvarje kammare håller på sitt en gång fattade beslut, på sammanjemkningsvägen genomföra ett lagförslag. Då man påstått, att fara skulle uppstå genom bestämmelsen af ett absolut röstmaximum, så medgifver jag möjligheten häraf, så vida detta vore för lågt tilltaget. Men då ifrågasatta absoluta röstmaximum är bestämdt till femtusen fyrkar och således drabbar först den, som eger inkomst utöfver 50,000 kronor eller jordbruksfastighet med öfver 800,000 kronors taxeringsvärde, så tror jag icke denna kan anses vara en halsbrytande reform. — Jag yrkar bifall till sammanjemkningsförslaget.

Herr Trygger: En ärad talare på södermanlandsbänken har jemfört Riksdagens båda kamrar med fennomanska och svecomanska partierna i Finland; jag vet icke, hvilkendera kammaren han anser motsvara fennomannerna, men jag har alltid haft den uppfattningen, att både Första och Andra Kammaren äro svenskt, fosterländskt sinnade, och jag kan icke finna hans påstående berättigadt, att slitningar skulle finnas mellan de båda kamrarna. Jag tror vidare, att

*Sammanjemk-
ningsförslag i
fråga om in-
skränkning af
den kommunala röst-
rätten på
landet.
(Forts.)*

Första Kammaren och dess ledamöter bäst vinna och bibehålla den andra kammarens aktning, när de följa sin öfvertygelse, och jag tillbakavisar den ärade talarens påstående, att Andra Kammaren, när den en gång kommer att afgöra värnpliktsfrågan, dervid skulle taga hänsyn till annat än fosterlandets behof af ett starkare försvar. Jag tror nemligen icke, att Andra Kammaren skulle riskera Sveriges välfärd och göra denna beroende på frågan om den kommunala rösträttens utsträckning.

Då jag sist yttrade mig i denna rösträttsfråga, sade jag, att det egentligen vore tvenne spörsmål, som här förelåge till bedömande, å ena sidan, om icke lämpligen en utsträckning af den kommunala rösträtten skulle kunna ega rum, å andra sidan, huruvida grunderna för Första Kammarens sammansättning borde förändras eller icke. Dessa frågor måste skiljas, ty annars äro vi sannerligen icke i stånd att tillfredsställande lösa spörsmålet om den kommunala rösträttens utsträckning, i hvad det afser en förändring för de kommunala behofvens tillfredsställande. Jag anser detta vara så mycket nödvändigare, som för närvarande ligger under konstitutionsutskottets behandling ett förslag om en skrifvelse, afseende förändring i den politiska rösträtten vid valen till Andra Kammaren. Det torde icke vara för mycket begärdt från Första Kammarens sida, att, då vi stå inför så stora och svåra uppgifter, som innebära möjligheten till omgestaltning af Andra Kammaren, grunderna för Första Kammarens sammansättning noga prövas, innan de nuvarande bestämmelserna kastas öfver bord.

Herr grefve och talman, på dessa skäl anhåller jag att få yrka afslag på utskottets förslag.

Herr Hasselrot: Denna fråga har så ofta och under så många år debatterats här i kammaren, att det icke lär vara mycket nytt att derom säga, men då man såsom skäl för afslag påstått, att ett beslut nu vore väl hastigt tillkommet och att sådant icke skulle visa nog betänksamhet, så vågar jag bestrida detta. Nog hafva vi haft tid att tillräckligt tänka på denna fråga, och nog har under dess behandling prof på betänksamhet från kammarens sida lemnats. Kammarer har under de senare åren åtminstone vid tre särskilda tillfällen erkänt, att en begränsning af den kommunala rösträtten är behöflig och önskvärd. Frågan gäller nu blott att göra begränsningen på lämpligt sätt; och hvad som egentligen anföres mot det nu föreliggande förslaget är faran, att man dermed rubbar grunderna för Första Kammarens sammansättning. Denna farhåga har flera gånger bemötts, men jag kan icke underlåta påpeka, att genom den begränsning, som föreslås beträffande ett relativt röstmaximum, såsom också af flere talare erkänts, någon förändring icke torde vara att befara i afseende å valen till landstingsmän. Hvad åter det absoluta maximum beträffar,

tillåter jag mig hänvisa till följande inom lagutskottets kansli upprättade beräkning:

»Enligt 1892 års kommunala rösträttsstatistik funnos i riket 50 kommuner, hvilkas fyrktal öfverstege 50,000 och der alltså ett absolut röstmaximum af 5,000 fyrkar skulle kunna verka utöfver ett relativt maximum af $\frac{1}{10}$. — Men af dessa kommuner funnos 8, inom hvilka högsta röstetalet ej uppgick till 5,000. — Det är alltså, efter 1892 års statistik, endast 42 kommuner, der det absoluta maximum skulle visa sina verkningar. Inom dessa 42 kommuner skulle 63 aktiebolag, 10 andra bolag samt 3 enskilda personer deraf träffas».

Jag vågar utan fara för motsägelse påstå, att en sådan modifikation af den kommunala rösträtten icke heller kan hafva något nämnvärdt inflytande på valen till Första Kammaren. Men, säger man kanske, är förhållandet sådant, vore heller ingen skada skedd, om man toge undan valen till landstingsmän från dessa bestämmelser. Jag skulle vara den förste att gå in härpå, om landstingen *endast* vore korporationer för val af ledamöter i Första Kammaren, men landstingen hafva en hel mängd andra, ekonomiska och administrativa, bestyr, och föreligga i ekonomiskt hänseende tillräckliga grunder för förändringar uti rösträtten inom kommunen, bör man erkänna behofvet af förändringar jemväl i afseende å landstingen med hänsyn till den del af deras uppgift, som sammanfaller med de enskilda kommunernas. Då det är min fulla öfvertygelse, att en begränsning i den relativt ringa omfattning, som här ifrågasättes, icke alls kommer att inverka på Första Kammarens sammansättning, är det med glädje och tillförsigt jag afgifver min röst till förmån för sammanjemkningsförslaget.

Jag kan slutligen icke underlåta att påpeka, att vid intet tillfälle, såsom jag tror, behofvet af tillmötesgående kamrarne emellan känts så, som det kännes nu, och det är efter mitt förmenande ett synnerligen vackert bevis på tillmötesgående från Andra Kammaren, då denna utan motstånd släppt sin mycket längre gående ställning och enhälligt antagit detta sammanjemkningsförslag. Man säger nu, att Första Kammaren i allt fall icke bör gifva med sig, utan hålla på sitt för några veckor sedan fattade beslut, men huru skall tillmötesgående kunna ega rum kamrarne emellan, om icke båda vilja gifva efter och något jemka på sina förut fattade beslut. Jag tror, att kammaren handlar klokt och rätt, om kammaren nu ville antaga det framlagda sammanjemkningsförslaget, till hvilket jag tillåter mig att yrka bifall.

Herr Sandberg: Allt sedan denna fråga först väcktes, har jag riksdag efter riksdag ständigt, såsom ett hufvudskäl mot inskränkning af bolagens samt enskilda större godsegares kommunala rösträtt, hört upprepas, att förändring af denna rösträtt skulle medföra en väsentlig ändring i Första Kammarens sammansättning. Redan från början hade jag föga förtroende till detta skäl, men allt mer har jag kommit till den öfvertygelsen, att det endast är ett spöke, måladt på väggen,

Sammanjemkningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.
(Forts.)

utan verklighet. Jag är nemligen fullkomligt öfvertygad, att i händelse nu framlagda sammanjemkningsförslag bifalles af Första Kammaren, kommer ingen nämnvärd förändring i valen till landstingen eller i Första Kammarens sammansättning att deraf följa. — Jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Sammanjemkningsförslag i fråga om inskränkning af den kommunala rösträtten på landet.
(Forts.)

Grefve Klingspor: Äfven jag har förut hyst betänkligheter i afseende å en begränsning af den kommunala rösträtten, men förhållandena hafva ju nu förändrats, och vi måste också följa med. Särskildt hafva förhållandena här i kammaren under innevarande riksdag förändrats, då för kort tid sedan kammaren fattade beslut i frågan, som i princip godkände en begränsning af denna rösträtt såväl relativt som absolut. Andra Kammaren fattade också ett liknande beslut, ehuru siffrorna voro något olika. Vid den sammanjemkning, som nu föreligger, har Första Kammaren fått bibehålla det af densamma bestämda maximum, 5,000 fyrkar, och Andra Kammaren har afstått från sitt beslut, att maximum skulle vara 1,000 fyrkar. I afseende å den relativa begränsningen har man i stället för Första Kammarens förslag $\frac{1}{5}$ stannat vid $\frac{1}{10}$, och jag måste erkänna, att jag i valet mellan $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{10}$ hellre tager det senare, ty det innebär ett verkligt tillmötesgående. Stanna vi vid denna punkt, kunna vi hoppas, att vi äfven komma att stå der ganska länge. Skulle vi genomdrifva vårt beslut om $\frac{1}{5}$, blefve förändringen endast ett slag i luften. Det vore att visa ett tillmötesgående, allt för litet för att medföra varaktigt resultat. Denna sammanjemkning utgör, så vidt jag förstår, ett förslag, som Första Kammaren kan antaga, och jag yrkar därför utan tvekan bifall till lagutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande memorial yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle vidhålla sitt i frågan förut fattade beslut.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner jemlikt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller, hvad lagutskottet hemställt i sitt memorial n:o 43, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och vidhåller sitt i frågan förut fattade beslut.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 62;

Nej — 60.

Då tiden var långt framskriden, beslöts, på framställning af herr talmannen, att till ett följande sammanträde uppskjuta behandlingen af öfriga på dagens föredragningslista uppförda ärenden.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 246, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 17, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag dels i fråga om statsbidrag till enskilda bolag, bildade för försäkring mot mjeltbrandsskada, dels angående ändrade föreskrifter till förekommande och hämmande af smittosamma husdjurssjukdomar, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 245, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående meddelande af redogörelse för de af Kongl. Maj:t eller på grund af Kongl. Maj:ts be- myndigande tillsatta komitéers och liknande beredningars verksamhet m. m., beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Anmäldes och bordlades sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 5, i anledning af väckta motioner rörande folkskolelärares m. fl:s aflöning.

Justerades ytterligare tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 10,40 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
